Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 132 (13926) | 1975 оной июниин 6, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

ҺУНГАЛТАДА БЭЛДЭХЭ ХҮДЭЛМЭРИ

РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Сове-үдые, нютагай Соведүүдые һунгаха һунгалтын үдэр отор оройдоол арбаад хоног үлэшэбэ. Буряад оро-инай ажалшад, бүхы совет арадтаяа адли, болохоёо аа һунгалтые агууехэ Коммунис партиингаа Цент-ьна Комитедые, Советскэ правительствые тойрон, таар жагсажа, ажалай, политическэ дэбжэлтын оршон йдалда угтажа байна.

Һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ партийна, советскэ, офсоюзай, комсомолой болон ниитын бусад организа-ууд ажалшадай дунда тон ехэ хүдэлмэри ябуулаа. унгуулиин округууд, участогууд, тэдэнэй комиссинууд болзортоо байгуулагдаа. Соведүүдэй депутадта кан-дадуудаар арад зоной эрхим хүбүүд, басагад дэбжүү-дээд, мүнөө һунгагшадтаяа уулзалга хэжэ байна. Де-тадуудта кандидадуудай түлөө агитаци хаа хаанагүй лэнхэй.

Манай орон дотор һунгалта хододоо эмхитэйгээр, литическэ дээдэ хэмжээндэ үнгэрдэг гээшэ. Тинхын а һунгалтада бэлэдхэлые бүхы талаһаань эрхим һай-р ябуулха шухала. Илангаяа эмхидхэлэй-техническэ эдхэлдэ ехэ анхарал хандуулха хэрэгтэй. Энэ асуу-һунгалта амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ ехэ удха нартай, Тинмэһээ партийна, советскэ, профсоюзай бо-бусад организацинуудай оролдолгоор республикы ай бүхы город, район, аймаг, һуурин, тосхонуудаар ээд юумэн хэгдэжэ байна.

Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдэ, Закаменск, Каменск, Гусино-ерск хотонуудай, Зэдын Белозерскын, Түнхэнэй Тоо-н, Сэлэнгын Новоселенгинскын, Мухар-Шэбэрэй Хон-ын, Кабанскын аймагай Кабанскын сомсоведүүдэй ьяата газар дээрэхи һунгуулиин ехэнхи участогуудта гагшадай список саг болзорто табигдажа үлгэгдөөд, ыгагдажа дүүрэхэ тооной болоод байна. Һунгуулиин астогуудые стол, стул, кабина, урна, автомашина, те-фон, радиогоор, электрын галаар хангаха талаар эртэн-бодото хэмжээнүүд абтана.

Тэхэтэй хамта зарим аймагуудай һуурин, тосхонуудай нгуулиин участогуудта эмхидхэлэй-техническэ бэлэдхэл ээл һанаһанда хүрэнэгүй. Аятай һайнаар түхеэрэгдээ-, һунгагшадайнгаа список удаанаар шалгадаг, урна, ина, стол, стул гэхэ мэтээ бэлдээгүй, һунгалтын үдэр эгтэй болохо унаа, автомашина, вертолет болон бэ-шье транспорт тодорхойлоогүй һунгуулиин участо-д бни.

Һунгалтын эмхидхэлэй-техническэ талаар хэмжээ улгануудта байгаа дутуу дутуудые дары усадха-н тула КПСС-эй горком, райкомууд, парторганизаци-д, городской, районно, аймагуудай, сомсельпоссове-дэй гүйсэдкомууд, профсоюзай, комсомолой болон ын бусад организацинууд эрид хэмжээнүүдые абаха атай. Энэ талаар хэгдэхэ, бүтээгдэхэ юумэн үшөөл .

Һунгалта зунай зулгы һайхан сагта болохонь. Һунгал-үдэр олон хүн амаралтада гараһан, хэрэгээрээ иншэ э ошоһон байжа магадгүй. Тинмэһээ һунгагшадай ок тон һайнаар шалгагдажа, нарнинаар буулгагдажа эгдэхэ болоно. Тус асуудалаар агитаторнууд, окруж-болон участогуудай комиссинуудай гэшүүд ехэ хү-эри ябуулха зорилготой.

Республикымнай колхоз, совхозуудай үсөөн бэшэ фер-отара, гүүртэнүүд зунай холын бэлшээрндэ гаранхай. гаяа Зэдын, Захааминай, Түнхэнэй, Ахын болон бу-аймагуудай олон малшад мүнөө хада уулын, гол гор-й саана хүдэлжэ байна. Тинхэдэ Хойто-Байгалай, ытын, Хурамхаанай болон бэшэшье аймагуудай ой аар, тала дайдаар геологууд, БАМ-ай барилгашад, эмэришэ хүнүүд таранхай. Ингэжэ һуурин, тосхо-һаа холо байһан һунгагшадые саг болзор сооһь һун-ада хабаадуулха гээшэ тон шухала.

Энэ харюусалгатай хэрэг эрхим һайнаар дүүргэхын партийна, советскэ, профсоюзай организацинууд, эй хүтэлбэрилэгшэд эртэнһээ бодото хэмжээнүүдые болоно. Холо газар байһан һунгагшадта урнатай машина, вертолет ябуулагдаха бологдоно, тэндэ нһээ радиостанци табиха хэрэгтэй. Һунгалтын үдэр бороотой, гол горход ехээр үерлөөд байжа болохо. эһээ эртэнһээ мори унаа, онгосо гэхэ мэтые бэлдэ-эрэгтэй.

Городской, районно, аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдко-та һунгалтын бүхы документ үгтэнхэй. Нэгэшье һаатуулангүй тэрэниие һунгуулиин участок бүхэндэ эхэ шухала. Тинхэдэ холын участогуудта һунгуу-бюллетеньнүүдые список соо байгаа һунгагшад-ь үлүүгээр үгэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, һунгалтын эхэ хабаар тэндэ хүнүүд ерэжэ болохо. Һунгалтын эхэтэй адли, бюллетеньнүүдые тоолохо, документ-ые бэлдэхэ, тэдэниие нютагай Соведүүдэй гүйсэд-уудта, окружной комиссинуудта хүргэхэ хүдэлмэри эрүулжа болохогүй.

Һунгалтада бэлэдхэлдэ жэжэ божо юумэн гэжэ байха-Һунгалтын үдэр болотор һунгуулиин участок бүхэн һайханаар шэмэглэгдэнхэй, бүхы хэрэгсэл, түхеэ-нүүдээр хангагданхай, һунгагшадаа урин дулаанаар аар бэлэн байха ёһотой. Һунгалтада эртэнһээ һайн эхэл хэжэ, тэрэниие эмхитэйгээр, политическэ дээдэ ээндэ үнгэргэхэ гээшэ гүрэн түрын удха шанартай шухала хэрэг гээшэ.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ

АЖАЛАЙ ВАХТА СОНОСХОГДОО

Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай ордента авиационно заводой оло мянган хүдэлмэришэдэй коллектив Советскэ Союзай Коммунис партиин ээлжээтэ XXV съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсанхай. Тэдэнэр габшагай ажалай 25 вахта соносхоод, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байна. Энэ үе соо түсэбтэ даабариһаа гадуур үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин сэнгэй зарим хубинь эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудай үхибүүдтэ туһалха жасада оруулагдаха юм.

Заводой хүдэлмэришэд мүнөө партиин съездэ зорюулагдаһан ажалай вахта үнгэргэжэ байна. Дурсагдаһан 25 вахтые ударидан хүтэлбэрилхэ штаб заводто эмхидхэгдэнхэй. Дүнгүүдынь недели бүхэндэ согсологдоод, заводой олон тиражтай ба ханын газетэнүүдтэ толилогдожо, радиогоор дамжуулагдажа байхаар түсэблэгдөө.

Габшагай ажалай 25 вахтын дүнгүүд КПСС-эй XXV съездын урдахана — 1976 оной февралиин 23-да согсологдохо байна.

Б. ВАНЧИКОВ.

УҺАЛХА, ҮШӨӨЛ УҺАЛХА

Ходо хуурайгаар һалхилаад, һүнинлөө хүйтэн хоножо, гандуу уларилтай зун боложо байһаниие хараада абан, орооһо тарьянай, бусад тарнмал ургамалнуудай, хээрын сабшалангай үбһэ ногооной ургасые ган гасуурһаа хамгаалжа абахын тула бүхы шухала хэрэгтэй юумэ хэхэ саг ерээд байна.

Тиимэһээ һаяхан манай совхозой тарьяан ажалай бригадануудай механизаторнууд, мүн луговодууд, мелиораторнуудаа суглуулжа, бүхы ургасаяа ган гасуурһаа сарахын тула яаралтайгаар юу хэхэб гэжэ хөөрэлдөөбди. Илангаяа мүнөө газар уһалха талаар бии байһан бүхы арга боломжые хэрэглэхэ тодорхой хэмжээнүүдые абаха гэжэ хэлсээбди. Тиигээд сабшалан, тарьялангай ургаса дээшэлүүлхын тула нэмэлтэ хэмжээнүүдые бэелүүлээл гэжэ аймагайнгаа бүхы мелиораторнууд болон механизаторнуудта хандаа.

Ажахыдамнай хабарһаа хойшо 3 бүлүүр станци хүдэлгэгдэжэ, мүн һайрам тогтоожо, 395 гектар сабшалан, бэлшээри, 65 га тарьянай газар уһалагдаа. Гадна бүри март һараһаа эхилээд оньһожоруулагдаһан хоёр звено хүдэлжэ, сабшалан дээрэ 3 мянган тонно шэбхэ, тарьянай газарта 2150 тонно тиимэ үтэгжүүлгэ гаргаа юм.

Эдэ хэһэн зарим тэды ажалаараа һанаагаа амарангүй, мүнөө тохёолдоод байһан сагай уларилые хараада абажа, газарай хүрьһэ шииг нойтоор хангаха нэмэлтэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ гэжэ шиидээбди. Мүнөө ажаллажа байһан бүлүүр станцинуудаа түхэреэн сүүдхэ соо һаадгүй хүдэлгэжэ, үшөө хоёр станци нэмэжэ табяад, июнь соо 300 гектар газар уһалха зорилго табигдаба. Гадна уһалагдадаг газарайнгаа ургасые дээшэлүүлхын тула тэндэ нэмэлтэ тэжээл болгон, бүри һаяар 113 тонно минеральна үтэгжүүлгэ, үшөө 1500 тонно наг шэбхэ гаргаха байнабди.

Эдэ үдэрнүүдтэ А. Гаськовой хүтэлбэрилдэг ЛМО-гой звено сабшалан үтэгжүүлхэ, мүн тарьянай газар, бэлшээри уһалха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Үнинэй механизаторнууд Д. Цыбиков, М. Симонов гэгшэд бүлүүр станцинуудаа үдэр һүнигүй хүдэлгэнэ.

Бүхы арга боломжоёо хэрэглэн хүдэлжэ, сабшалангай ургасые гектарай адагынь 3—4 центнерээр дээшэлүүлээд, бүхыдөө 14.5 мянган центнер үбһэ абахабди.

С. НЕХЛАНОВА,
Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхозой ахамад агроном.

ЭРШЭЕЭ ШАНГАДХАН

Бага-Холбооложоной шулуу нүүрһэнэй разрезэй коллектив табан жэл соо «хара алта» малтан абаха даабаряа болзорһоонь урид дүүргэһэн байгаа. Түрүүшынгээ энэ амжалтаар урмашаһан ажалшадай коллектив үшөө нэгэ илалта туйлаба — предприятиин хүдэлмэрилэгшэд байгша оной түрүүшын табан һара соо шулуу нүүрһэ малтан абаха түсэбөө болзорһоонь 10 хоногоор урид дүүргээд, даабариһаа гадуур 49 мянган тонно түлишэ Эхэ орондоо үгэбэ.

Сэлэнгын аймагай промышленна түрүү энэ предприятиин коллектив партиин Центральна Комитедэй апрелиин (1975 он) Пленумэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсээд, КПСС-эй ээлжээтэ XXV съездые ажалай шэнэ амжалтатайгаар угтаха гэжэ шиидэбэ. Өөһэдынгөө арга боломжонуудые тооложо үзөөд, разрезэй хүдэлмэришэд табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэбтэ даабари болзорһоонь урид бэелүүлхэ зорилго табяад, шударгы һайнаар хүдэлжэ байна.

Манай корр.

ХОЁР ДАХИН ЕХЭ УРГАСА АБАХЫН ТҮЛӨӨ

Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхоздо ороoһото ургамалай һүүлшын гектарнууд таригдажа, хабарай хүдэлмэриин үедэ механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдаба. Бүхыдөө 7230 гектар шэниисэ хүдэлмэриин 15 үдэртэ агротехникын эрилтын ёһоор һайн шанартайгаар таригдаа.

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ ороoһото болон тэжээлэй ургамалнуудай баян ургаса абахын тулада ажахыда горитой ажал хэгдээ. Нэн түрүүн тарилгын талмай зүбөөр хубаарилагдажа, 600 гектараар үргэдхэгдөө. Тиигэжэ бүхыдөө 9900 гектарта ороoһото ургамал таригдаба.

Эртынгээ тарья богони болзорто, эрхим шанартайгаар тариһан, агрегат бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэһэн О. Н. Ленхожиевай хүтэлбэрилдэг тракторно-тарьяан ажалай 2-дохи бригадын гэшүүд мүрысөөндэ эрхимлэжэ, колхозой правлениин, парткомой, хүдэлмэришэнэй комитедэй дамжуулгын улаан туг, мүнгэн шанда хүртөө. Тус бригадын механизаторнууд хүдэлмэриин 11 үдэртэ 2140 га шэниисэ эрхим шанартайгаар тарижа дүүргээ. Газарай шииг нойто дэмы алдахагүйн тула хахалалга тарилга хоёрой хоорондо забһар ехэ гаргангүй, һүниин хахалалгада тракторнуудые олоор табижа, үдэрынь тэндээ тарилга хэдэг байгаа. Мүнөө бригада бүхэнэй полинууд дээрэ ургаса жэгдээр, үдхэнөөр ногооржо байна.

Тарилгын түрүүшын үдэрһөө Н. С. Дашиев, Г. И. Соковиков, М. А. Богидаев, М. Р. Герасимов, Г. П. Суриков болон бусадай агрегадууд мүрысөөндэ ходо түрүүлжэ ябаа. Жэшээнь, коммунист ветеринарна врач Дашиев хабарай хүдэлмэридэ һайн дураараа хабаадажа, агрегат даажа гарахадаа, үдэртөө 75—82 гектарта тарилга хэжэ, даабаряа 2—2,5 дахин дүүргэжэ ябаа.

Газар хахалагшадай дундаһаа СССР-эй Верховно Соведэй депутат, коммунист О. Б. Аюшеев, Н. И. Кострикин, В. П. Лысов, И. С. Мухомедзянов гэгшэд онсо шалгараа. Мүнөө газар хахалалгада 25 трактор хоёр халаанда ябана. Үдэр бүри 150—175 гектар паар хахалагдана. Һүүлэй байдалаар ажахыда 800-гаад гектар сэбэр паар хахалагдаад байна.

Тарьялангай «хатан» — кукурузые ехээр тарижа, һайнаар ургуулха тушаа анхарал һүүлэй үедэ хаа хаанагүй һуладаа. Энээнһээ боложо, шэмэ ехэтэй кукурузын силос ажахы бүхэндэ багаар дарагдажа абтадаг болоо. Нёдондо «Дружба» колхоз га бүриһөө миин 46 центнер кукурузын набша намаа хуряажа абаһан юм. Энэ алдуугаа усадхахын, адууһа малдаа бардам хүрэхэ шэмэтэ тэжээл — силос ехээр тарижа абахын тулада хэрээтынхид мүнөө жэлдэ 1100 гектарта кукуруза тарижа, га бүриһөө 120 центнер ургаса абахаар горитой ажал хээ. Нэн түрүүн кукуруза тарихаар эгээн үрэжэлтэй, наруули дулаан газар шэлэжэ, наг шэбхэ ехээр зөөжэ тараагаа. Кукурузашадай 7 звено байгуулагдажа, хүсэд хүрэхэ оньһон техникээр хангагдаа. Гектар бүридэ 25 тонно наг шэбхэ, 3 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа.

— Трактористаар хүдэлжэ эхилһэн 30-дахи хабарайнгаа тарилгые кукурузын поли дээрэ угтажа байнаб, — гээд 1-дэхи классай механизатор. Илья Прокопьевич хөөрэнэ. — Бригадамнай кукурузашадай хоёр звено. Звено бүхэндэ 132 гектар газар даалгагданхай. Мүнөө жэлдэ га бүриһөө 150 центнерһээ багa бэшэ ургаса абаха зорилготойбди. Һүүлшын гектарнууд таригдажа байна. Нүгөөдэрһөө түрүүшын борнойлго эхилхэбди. Газар шииг нойто ехэтэй. Буртаг үбһэн мэнэ гаража эхилхэ, — гээд звено даагша хэлэбэ.

Арба гаран жэлдэ кукуруза ургуулжа, баян дүршэлтэй болоһон Илья Прокопьевич энэ ургамал тушаа һүүлэй үедэ зарим хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралаа һуладуулһан тушаа иигэжэ хөөрэнэ. Урдань полиин «хатан» гэжэ суурхаһан кукурузые сэбэр паарта таридаг һаа, һүүлэй жэлнүүдтэ тиихээ болишоо. Шэниисын һүүлээр тарихада ургасань мүртэй дээшэлдэггүй. Гадна тарилгын нормые багадуулна, кукурузашад ондоо ажалда һамшаагдана. Энэ дутагдал мүнөө жэлдэ манда усадхагдажа эхилээ. Хэрбээ урда жэлнүүдтэ га бүхэндэ 25—30 килограмм үрэһэн таригдадаг һаа, мүнөө 40 килограмм таринабди. Тиихэдэ үрэһэнтэй хамта минеральна үтэгжүүлгэ оруулнабди. Тарилга хахалалга хоёрой хоорондохи забһар сүүдхэһээ дээшэ гаргагданагүй. Тарилгын урда тээ хахалагдаһан участок шүдэтэй катогоор нягтаруулан жэгдэлэгдэнэ. Гадна ажалай түлбэри шэнээр зохёогдоо. Үдэртөө 13 гектарта тарилга хэбэл, звеное даагша 5,5 түхэриг салин абана.

КПСС-эй ЦК-гай Партида, совет арадта хандаһан Хандалгада харюу болгон, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон ажахын механизаторнууд, тарьяашад ороoһото ургамалай гектар бүриин ургасада нёдондонойхиһоо 2 центнерээр дээшэлүүлжэ, бүхыдөө 110 мянган центнер ургаса хуряаха, гүрэндэ 32.000 центнер тарья худалдаха, ерэхэ жэлэй ургаса хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хаажа абаха, үрэһэнэй нөөсэ жаса байгуулха, адууһа малдаа бардам тэжээл бэлэдхэхэ зорилго урдаа табинхай. Эдэ үдэрнүүдтэ ажахыда кукуруза, куузику болон тэжээлэй бусад ургамалнуудые тарилга дүүрэжэ байна.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

Зураг дээрэ: колхозой парткомой секретарь П. Г. Стрекаловский (баруун гарһаа) кукурузашадай хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүнгүүдые И. П. Перфильевэй звенодо хөөрэжэ байна.
Б. ГАДЬЯНОВАИ фото.

ИСКУССТВЕННА ҮРЭЖҮҮЛГЫЕ АНХАРХА

Үхэрнүүдэйнгээ тоогоор Захааминай аймаг республика дотороо томо аймагуудай тоодо ородог. Тиигэбэшье эндэхи ажахынуудта үнеэдые, эмэ хашарагуудые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнэ. Энэ ушар шалтагаанһаа боложо, 1974 ондо олохон үнеэд ,эмэ гунжад һубай гараһан байна.

Зүгөөр урдань, 1971 ондо эндэхи ажахынуудта үхэрнүүдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри муу бэшээр эмхидхэгдэдэг байһан юм. Хойто жэлдэнь зуун үнеэн, эмэ гунжан бүриһөө 85 тугал абтаһан байгаа. Теэд 1973—1974 онуудта үхэрнүүдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэгтэ анхарал бага табигдажа, нёдондо зуун үнеэн, гунжан бүриһөө миил 74 тугал тэнжээгдээ.

Иигэжэ уруугаа ороһоной гол шалтагааниие СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхозой байдал дээрэһээ елеэр хаража болохо. Энэ совхоздо 1971, 1972 онуудта үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэг яһала һайнаар эмхидхэгдэһэн байгаа. Тэрэ үедэ совхоз зуун үнеэн, гунжан бүриһөө 88 тугал абаһан юм. Харин һүүлэй хоёр жэлэй туршада үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри һуларжа ,1973 ондо зуун үнеэн, гунжан бүриһөө 65, 1974 ондо — 63 тугал абаа һэн.

Тиин искусственна үрэжүүлгэдэ анхарал горитой табижа, энээниие һайнаар эмхидхэһэн газарта малай үдэсэ яһала һайн. Жэшээнь, Хамниин совхозой һаалиин бүхы фермэнүүдтэ искусственна үрэжүүлгэ һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Энэ хүдэлмэриие совхозой дирекци гол анхаралдаа абажа, ветеринарна врач нүхэр Соктоевые тэндэ түсгаар табиһан байха юм. Эдэ бүгэдын ашаар 1972 ондо зуун үнеэн бүриһөө 83 тугал абтаһан байгаа һаа, 1973 ондо тэрэнь 90 толгойдо, 1974 ондо 89 толгойдо хүрөө. Энэмнай аймагай совхозуудай малшадай зуу гаран бригадануудай дунда эрхим дүн.

Һүүлэй жэлдэ Харацайн совхоздо искусственна үрэжүүлгэ һайжаруулха хэмжээнүүд урагшатайгаар бэелүүлэгдэһэн байна. Тиигэжэ эндэхи зуун үнеэн, гунжан бүриһөө 84 тугал абтаа.

Тиин юрэнхы дээрээ энэ шухала хэрэг аймагай совхозуудта хангалтагүй байһан зандаа. Мүнөө үедэ эндэ искусственна үрэжүүлгын 16 пункт хүдэлгэгдэхэ ёһотой байһан аад, бодото дээрээ оройдоо 13 пункт хүдэлгэгдэнэ. Эдэнь жэгдэ һайнаар хүдэлгэгдэнэ гэхын аргагүй. Жэлэй түрүүшын кварталда искусственна аргаар 1200 үнеэд үрэжүүлэгдэхээр хараалагдаһан байбал, тэрэнь миил 883 толгойдо хүргэгдөө. Үхэрнүүдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ 4 һарын түсэбые миил хоёр ажахы дүүргээ. Эдэнь — Хамниин, Дүтэлүүрэй совхозууд болоно.

Үхэрнүүдые искусственна аргаар үрэжүүлгэ Михайловкын, Санагын совхозуудта илангаяа муугаар эмхидхэгдэнхэй. Мүнөө һурэгүүд зуһаланда гаргагдажа байна. Тиимэһээ зуһалан бүхэндэ искусственна үрэжүүлгын пункт түхеэржэ, ажалыень гуримтайгаар ябуулха тушаа бүхы хэмжээнүүд абтаха.

И. БОЧКАРЕВ,
түбэй племпредприятиин ахамад зоотехник.

1975 Соведүүдэй һунгалга июнь 15

БАЯРАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

ЛЕНИНГРАД

…нинград хотын Василеостровско һунгуулиин округ һунгагшад энэ округһоо …СФСР-эй Верховно Соведэй …тадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн КПСС-эй ЦК-… Политбюрогой гэшүүн, …Р-эй Министрнүүдэй …дэй Түрүүлэгшын нэгэ… орлогшо Кирилл Трофимович Мазуровтай июниин … уулзаба.

…ртиин Василеостровско …омой нэгэдэхи секретарь … Ермаков уулзалга …э.

…путадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — Балтиин …дой судна-хабсаргагша-бригадир, КПСС-эй ЦК-… гэшүүн, Социалис Ажалай Герой В. А. Смирнов … Мазуровай ажаябадал … ажал хэрэгүүд тухай …ба. Коммунистнууд ба …инабэшэ хүнүүдэй бата …лэй кандидадуудай түбүгэдөөрэн дуугаа үгэ… бүхы һунгагшадые …а.

…ртиин Центральна Ко…дай, КПСС-эй ЦК-гай …ральна секретарь нүхэр … Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой залан сэхэ, аша үрэ ехэтэй ажал ябуулгые үгэ хэлэгшэд халуунаар һайшааһан байна.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ленинградайхид хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлжэ, партиин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха юм гэжэ суглаанда хабаадагшад мэдүүлээ.

Сугларагшадаар халуун дулаанаар угтагдан, К. Т. Мазуров үгэ хэлэбэ.

* * *

Энэ округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Борис Николаевич Пономаревтой Саратов хотын Заводской һунгуулиин округой һунгагшадай уулзалга июниин 4-дэ болобо.

Партиин Заводской райкомой нэгэдэхи секретарь В. Г. Головачев уулзалга нээгээ. Удаань депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — авиационно заводой токарь А. М. Иночкин үгэ хэлэбэ.

Нүхэр Б. Н. Пономаревой ажаябадал болон ажал хэрэгүүд тухай хөөрөөд, һунгалтын үдэр тэрэнэй түлөө дуугаа үгэхыень һунгагшадые уряалһан байна.

Экономико ба соёл культура хүгжөөлгэдэ Совет гүрэнэй туйлаһан амжалтануудаар ороноймнай хүн зон омогорхоно гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. КПСС-эй XXIV съездын һүүлээр илангаяа ехэ амжалтанууд туйлагдаһан байха юм.

Коммунис партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гадаадын ленинскэ политикын амжалтанууд тухай ораторнууд сэдьхэлээ ханангяар хэлэбэ. Эб найрамдалай түлөө, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхын түлөө тэмсэлдэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн эсэшэ сусашагүй ажал ябуулга гайхамшаг үрэ дүнгүүдые үгэнэ гэжэ эдэнэр тэмдэглээ.

Б. Н. Пономарев сугларагшадаар халуунаар угтагдан, һунгагшадай урда үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

ЯРУУНА

Республикымнай түрүү ажахынуудай нэгэн болохо Яруунын совхозой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, партиин обкомой нэгэдэхи секретарь **Андрей Урупхеевич Модогоевые** дэбжүүлһэн байгаа. Июниин 3-най үдэшэлэн тус совхозой тус тосхоной соёлой байшан соо А. У. Модогоевтой уулзалгада зорюулагдаһан һунгагшадай суглаан болобо.

Партиин Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь Б-М. Ц. Жамсуев суглаа нээжэ, политическэ ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг — Соведүүдэй һунгалта тухай тогтон хөөрэбэ. Удаань депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — Яруунын совхозой ахамад агроном Б-Н. Ж. Жамбалов А. У. Модогоевой ажабайдал болон ажал ябуулга тухай хөөрэжэ, республикын арадай ажахые хүгжөөхын түлөө тэрэнэй эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байһан тушаа тогтон хэлээ.

Исэнгын һунгагшадай үмэнэһөө үгэ хэлэһэн Д. Ц. Егнинов, Яруунын совхозой директор Б. Э. Жамсуев, һунгуулиин округой түлөөлэгшэ Т. Жалсанова, Үдэ-Витимэй экспедициин ахалагша геолог Социалис Ажалай Герой Р. С. Тарасова, Тулдунай совхозой һаалишан Ажалай Улаан Тугай орденто А. М. Гомбоева, Гүндын дунда һургуулиин директор Н. С. Шоноев гэгшэд ойртожо байгаа Соведүүдэй һунгалтые угтуулан коллективүүдэйнгээ туйлажа байһан амжалтанууд ба саашанхи зорилгонууд тухай элидхэн хөөрэжэ, аймагай ажахынуудай экономико хүгжөөлгэдэ һунгагшадай захяагаар нүхэр А. У. Модогоевой хэды ехэ туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлһэн тухай тэмдэглэхэ зуураа, шэнэ захянуудые үгэһэн байна.

Һүүлээрнь үгэ абаһан А. У. Модогоев республикын Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэнэйнь түлөө һунгагшадтаа гүнзэгы баясхалан хүргэжэ, энэ үндэр найдабариень үнэн сэхэ ажалаараа харюулхаб гэжэ хэлэбэ. Мүн хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар партиин табиһан асари ехэ зорилгонуудай республика доторнай ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай, тэрэшэлэн Яруунын аймагай колхоз, совхозуудай экономикые хүгжөөхэ, ажалша зоной байра байдалые улам һайжаруулха тушаа шиидхэгдэмээр асуудалнууд тухай тогтон хэлэбэ.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

ХУРАМХААН

Аймагай түб Хурамхаан тосхоной соёлой байшанда колхоз ба совхозуудай, предприятинууд болон эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд сугларжа, һунгуулиин Прибайкалиин 805-дахи округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Бато Семенович Семеновтой уулзаба.

Суглаан дээрэ түрүүлэн үгэ абаһан депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур, аймагай Соведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша В. Б. Доржиев нүхэр Семеновой ажалай намтар ба ниитын ажал ябуулга тухай тодорхойгоор хөөрөөд, болохоёо байгаа һунгалтын үдэр — июниин 15-да нүхэр Семеновой түлөө дуугаа нэгэ хүн шэнгеэр үгэхыень аймагай бүхы һунгагшадые уряалаа.

ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Т. Ш. Хамарханова, «Запбамстроймеханизация» трестын 139-дэхи мехколонныин начальник П. Н. Брыль, Аргадын совхозой директор Ц. Д. Батуев, Хурамхаанай леспромхозой главна инженер С. С. Солкин болон бусад үгэ хэлэжэ, коллективүүдэйнгээ ажал хэрэг тухай хөөрөөд, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Б. С. Семеновто захяа үгэһэн байна.

Б. С. Семенов харюугай үгэ хэлэжэ, иимэ ехэ этигэл найдабари үзүүлһэнэйнь түлөө аймагай ажалшадта баяр хүргөөд, арад зоной аша туһада үшөө һайнаар хүдэлхые оролдохоб гэжэ мэдүүлбэ.

Б. ДАРМАЕВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

КОЛХОЗУУДАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

Колхозуудай бүхэроссин Соведэй заседани июниин 4-дэ Москвада болобо.

РСФСР-эй Хара хүрьһэгүй зоной хүдөө ажахые саашаданьхүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлхэ зорилгонууд тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй үүсхэлээр абтаһан Хара хүрьһэгүй зоные шэнэдхэн хубилгаха асари ехэ программые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлгэ ажахы бүхэндэ бии байһан нөөсэнүүдые, арга боломжонуудые элсүүлэн хэрэглэхэ эрилтэ хүдөө ажахын зургаануудай, Колхозуудай Соведүүдэй, мэргэжэлтэдэй, хүдөөгэй бүхы ажалшадай урда табина гэжэ элидхэлшэ — Колхозуудай бүхэроссин Соведэй түрүүлэгшэ, РСФСР-эй хүдөө ажахын министр Л. Я. Флорентьев болон үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

(ТАСС).

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ДУНДАҺАА ШЭЛЭГДЭЭ

Конвейер аалиханаар һолжоруулагдана. Тэрэнэй хоёр тээ эхэнэрнүүд зогсоно. Конвейерээр сомоо нооһоной ерэхэтэй адли тэрэ дарыдань һэгсэргэн илгажа абаад лэ, ондоо тээ хаян сомоно. Тиихэдээ хүн бүхэн «урдажа байгаа» нооһые шанараарнь гү, али сортоорнь, ута богонёорнь илгана. Басагад ехэ анхаралтайгаар нооһо харана. Гарнуудайнь хүдэлсэ түргэн, уян. Эдэнэй алиниинь Лида Глушкова хаб гэжэ таниха һанаатай тэдэнэй ажал хаража байбаб.

Россин Федерациин засаг түрын дээдын зургаанай депутадта кандидат Лида Глушковае абаһаар обёороодхихоор бэшэ. Бусад басагадта адли залуухан, халат үмдэнхэй, пулаад боонхой. Энэнь бэшэ гү гэжэ шэбшэнэб. Тэдэнэй нэгэниинь бусадһаа ондоохоноор, түргэнөөр ажаллана. Тиихэ мүртөө зэргэлэгшэ нүхэдэйнгөө ажал хаража үрдинэ. Амаралтада гараһан бригадирай даабари дүүргэлсэжэ байһан тула нүгөөдүүлэйнгээ ажал шалгана ха гэжэ тухайлбаб.

Тэрэ бидэнэрые дары обёороо. Урдаһаамнай хирэхирэ болоод лэ эрьен харана, намда хэрэгтэй гүт гэжэ нюдөөрөө асууһан мэтэ.

— Лида... Глушкова, — гэжэ танилсаад, тэрэ миһэд гэбэ. Арад зоной үндэр найдабарида гэнтэ хүртэшэһэндөө этигэжэ ядана гэхэ гү, али үшөөл дадаагүй хэбэртэй. Аягүйрхэнэ. Ажал тухайгаа, намтар тухайгаа түбшэн дарууханаар хөөрэнэ.

— Манай бригада үнинһөө түрүү зэргэдэ ябана. Табан жэлэйнгээ даабари дүрбэн жэл соо дүүргээ. Бултадаа эбтэй этэйгээр ажалланабди. Голодоһо гарганагүйбди. Манай бригадир Валя Дмитриева шанга эрилтэтэй, бүхы юумэ үнэн зүб руунь шиидхэдэг. Бригадамнай халаан соогоо 5 тонно нооһо илгаха даабаритай. Бидэнэр 5,5 тонно илгажа үрдинэбди.

Игэжэ хөөрэжэ байтараа бодолгоодо абтана. Ажалай арюун замда гараһан түрүүшын үдэр, тэрэ гэһэнһээ хойшо үнгэрһэн жэлнүүдээ, гаталһан замаа дурсан һанана хэбэртэй. Тэрэнэй һанал бодолые дууряан, намтарайнь хуудаһа иралсая.

18 наһатай залуу гүлмэр басаган нооһо сэбэрлэн угаадаг фабрикын богоһо алхажа ороо һэн. Тиихэдэ фабрика һаял бии болоод, түбхинэжэ байгаа. Мэргэжэл шадабаритай хүдэлмэришэд үсөөн. Ажалынь хүндэшэг. Цехүүд соохи агаар сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүд үшөө тодхогдоогүй, ажал хүсэд оньһожоруулагдаагүй байгаа.

Лида бэрхэшээлһээ айгаагүй, нүхэдтээ хамта коллектив байгуулгын хүшэр зам гаталалсажа гараһан байна. Урагшаа һанаатай, хүсэһэн юумэеэ бэелүүлжэ шадаха, зоримгой байһанаа тэрэ харуулаа.

— Би мүнөөшье этигэжэ яданаб. Олон комсомол залуушуултай манай комбинадай коллективэй дундаһаа депутадта кандидадаар намайе дэбжүүлээ. Ямар юумэ, юу хэһэнэй түлөө иимэ ехэ этигэл найдабарида хүртэбэ гээшэбиб гэжэ бэеһээ асуунаб, харюуень оложо яданаб, — гэжэ Лида хэлэнэ.

Нээрээшье, Лида энэ асуудалда өөрөө харюусажа шаданагүй, этигэн ядан, өөрһөө дахин дахин асууна. Лида үетэн нүхэдһөө юугээрээшье илгардаггүй, онсо баатаршалга гаргаагүй. Намтарыньшье юрын лэ ха юм... Һургуулида һураа, һүүлээрнь ажаллажа эхилээ. Дээдэ эрдэмтэй болохом гэжэ ехэ хүсөөшьегүй.

Хүнэй ажабайдал ходо сэбэр, һаруул һайндэрнүүд мэтэ байдаггүй. Ажалай юрын үдэрнүүд һубарижал, һубарижал байха. Бэрхэшээлнүүдшье дайралдаха. Нооһо илгагшын ажал нэгэ янзын, тиимэһээ эсэбэритэй, 8 часай туршада конвейерэй дэргэдэ зогсон, нооһо иишэ-тиишэнь иражал, илгажал байха. Үдэрһөө үдэр бүхэндэ, жэлһээ жэл бүхэндэ. Эндэ үлүү ухааншье хэрэггүй бэшэ, зүгөөр шадабари, анхарал хэрэгтэй. «Манай ажалда нюдэн, гар лэ хэрэгтэй», — гэжэ цехэй хүдэлмэришэд мэргэжэлтэд тайлбарилна.

Үнэхөөрөө, нюдэн гар хоёроор лэ нооһоной шанар, сорт тодорхойлогдоно. Нооһые сорт сортоорнь алдуугүйгөөр илгахын тула дүй дүршэл хэрэгтэй. Нэгэ мэшээг соо хэдэн сортын нооһон ябталаатай ерэдэг. Нооһон олон газарһаа: республикын ажахынуудһаа, Эрхүүгэй, Шэтын областьһоо, Красноярска хизаарһаа, Тувын АССР-һээ абтахаһаа гадна. Австрали, Аргентинэ, Уругвайһаа асарагдажа, эндэ илгагдана. Нооһо илгагша бүхэн өөрынгөө сортые олон абаха, илгаха уялгатай. Тэдэнэй энэ ажалаа анхаралтайгаар дүүргэжэ, голодоһо гаргаагүй һаань, бүд нэхэлгын предприятинуудта һайн шанартай, зүбөөр илгагдаһан нооһон абтана ха юм. Эндэ илгагдаһан нооһон плати, костюм оёхо бүд нэхэлгын камвольно предприятинуудта эльгээгдэнэ.

Сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь, комбинадай хүтэлбэрилэгшэд Лидын өөрөө харюусажа шададаггүй асуудалда сэхэ харюу үгэнэ, юунэй түлөө этигэл найдабарида хүртэһыень тайлбарилна.

— Глушкова ажалша. Түбшэн даруу зантай. Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, комсомолой эдэбхитэй гэшүүн. Манай этигэл найдабари харюулжа шадахал байха, — гэжэ комбинадай парткомой секретарь Мария Григорьевна Семенькова хэлэнэ.

— Лида мэтэ залуушуул коллективэймнай түшэг тулгуури юм. Хэлэһэн үгэдөө эзэн, хэлээл һаа, заатагүй дүүргэхэ. Ажалдаа ехэ нарин, оролдосотой. Зарим залуушуул эндэ удаан хүдэлжэ шаданагүй, хүнгэн ажал бэдэрхые хүсэнэ. Лида мэтэ залуушуулда түшэглэн, коллективэйнгээ залуу хүдэлмэришэдые ажалда дүршүүлнэ, хүмүүжүүлнэбди, — гэжэ нооһо илгадаг цехэй начальник, депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур Екатерина Ивановна Беломестнова хөөрэнэ.

— Залуушуулай дундаһаа депутадта кандидадаар хэниие дэбжүүлхээр бэ гэжэ асуухада, эгээл түрүүлэн Лида Глушковагай нэрэ нэрлэгдэһэн байха. Лида ажаллажа эхилэн сасууһаа халаанай комсоргоор һунгагдаа һэн. Комсомол залуушуулда ажалай һайн жэшээ харуулдаг, ажалдаа абьяастай. Гоё һайханаар дуу дууладаг, уран һайханай самодеятельностьдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, — гэжэ цехэй комсомолой организациин секретарь Любовь Балжир хэлэнэ.

— Хэлэһэн үгэдөө бултадаа Лида мэтэ эзэн байдаг һаа, хэды һайн урагшатай байха һэм. Лида харюусалга ехэтэй, ажалдаа голодоһо гаргадаггүй. Даабари үгэхэдэ ёһын тэдыдэ бэшэ, һайнаар бодожо үзөөд, анхаралтайгаар дүүргэдэг. Би Лидые ажалайнь түрүүшын алхамһаа мэдэхэб. Лида засаг түрын дээдын зургаанда манай ёһотой түлөөлэгшэ, этигэмжэтэ байха. Тэрэ эрхимүүд сооһоо шэлэгдээ, — гэжэ цехэй ахалагша мастер Тамара Алексеевна Рубцова хөөрөө һэн.

Эрхимүүд сооһоо шэлэгдээ. Ямар зүб үгэнүүд бэ. Нарин сэмбын комбинат республикымнай түрүү предприятинуудай нэгэн. Нооһо илгадаг цех комбинадай эгээл томо үйлэдбэри. Сэмбэ нэхэлгэ эндэһээ эхи заха абана. Эгээл олон хүдэлмэришэдтэй энэ цехэй комсомолой организаци мүн лэ томо. 170 комсомолшуудые нэгэдүүлнэ. Валентина Дмитриевагай бригада цехэй бусад 28 бригада сооһоо онсо шалгарна. Тэдэнэр 8 часай даабари 6,5 час соо дүүргэнэ. Социалис мүрысөөндэ амжалта туйлаһанай түлөө партиин XXIV съездын, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ бригада гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Юһэн хүнһөө бүридэһэн комсомол-залуушуулай бригадын эрхимүүдэй нэгэн Лида Глушкова юм. Хүдэлмэришэнэй бүлэдэ түрэһэн энэ басаган зургаан үхибүүдэй эгээл одхониинь, 25 наһатай боложо ябана. Ажалайнь намтар нооһо сэбэрлэн угаадаг фабрикын, мүнөө нарин сэмбын комбинадай коллективтэй нягта холбоотой, Тэрэ эндэ хүмүүжэн ургаа. «Ажалай габьяагай түлөө» медаль, «Юһэдэхи табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай мүнгэн тэмдэг Лидын оролдосотой һайн ажалые гэршэлэн харуулна.

...Ажалай халаан дүүрэбэ. Энэшье үдэр түрүү бригадынхид халаанай даабарие үлүүлэн дүүргээ. Урданай мэтэ даабаряа үлүүлһэндээ басагад баяртайнууд. Һайнаар ажаллаһандаа сэдьхэлээ хананги. Лида цехһээ гаража ошохые яаранагүй. Тэрэ Валя Кахрамановае ажалда дүршүүлхэ гэжэ шиидээ. Халаан соогоо юу хэжэ шадаагүй, ямар алдуу гаргаһыень хэлэжэ үгэнэ. Тиигэжэ байтараа часаа хараад, «ябаха болообди, мүнөөдэр репетици» гэнэ. Репетицын һүүлээр тэрэ номоо үзэхэ зорилготой. Энэ намартаа текстильнэ техникумэй үдэшын отделенидэ һуража эхилхэнь.

Лидия Никитична Глушкова коллективэйнгээ, мүн республикын хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэ боложо, РСФСР-эй Верховно Советдые һунгаха һунгуулиин Октябрьска 803-дахи округһоо депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн байна.

С. БАРДАМОВА.

ЛЕОНОВ В. М.,
КПСС-эй Улаан-Үдын Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь, Улаан-Үдэ хотын һунгуулиин Краснодонско 30-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй депутадта кандидат.

ЦЫДЕНЖАПОВ Б. Ц.,
Буряадай АССР-эй прокурор, Кабанскын аймагай һунгуулиин Тресковско 90-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй депутадта кандидат.

БЕЛОМЕСТНОВ Г. И.,
Улаан-Үдын депогой электровозой машинист, Улаан-Үдэ хотын һунгуулиин Железнодорожно 16-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй депутадта кандидат.

АНГАРХАЕВ Б. Д.,
Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министр, Бэшүүрэй аймагай һунгуулиин Охин-Булагай 59-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй депутадта кандидат.

ЛОСЕВ А. А.,
Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Юнхэрэй рудингай хүдэлмэришэн, Захааминай аймагай һунгуулиин Заводской 83-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй депутадта кандидат.

ЩЕКОТОВ И. К.,
«Правда Бурятии» газетын редактор, Улаан-Үдэ хотын һунгуулиин Южнэ 49-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй депутадта кандидат.

ОГОРОДШОДОЙ ХАЛУУН ХАҺА

Эгээл мүнөө үедэ огородшодой ажалда тон харюусалгатай хаһа оробо. Парнигууд соо рассада ургуулжа, нигээд бүри һаяар тэрэнээ поли дээрэ һуулгаха, наринаар харууһалха ажал түлэг эхилэнхэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ «Заветы Ильича» совхозой овощ ургуулдаг поли дээрэнь хүлгөөтэй, үглөөнэй наранаар эхилээд, үдэшын харанхы болотор эндэ хүн зон олон харагдадаг болонхой.

Гэльбэрын сомоной Советдэй депутат Надежда Васильевна Разуваевагай хүтэлбэрилдэг огородшодой звенодо 20 гектар газар даалгагданхай. Звеногой гэшүүд хабар эртэнһээ хойшо огородойнгоо газарта наг шэбхэ ехээр зөөжэ, үрэһэ хүрэнгэеэ тарихаар бэлэн болгоо юм. Гектар бүридэ 25 тонно һайн шэбхэ гаргагдаа. Тиигээд 60 раматай парнигта помидорой рассада һуулгаа. Тэрэнние шэнгэрүүлхэ 250 рама бэлдээ. Мүн 10 гектар газарта һуулгахаар куузикугай рассада, үшөө 200 рамада капустын рассада таригдаа. Илангаяа үгэрсэ һайнаар ургуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Юуб гэхэдэ, энэ ургамал бүхы огородойнь газарай 70 процентые эзэлнэ.

Тус звено жэлһээ жэлдэ муу бэшэ ургаса абадаг. Жэшээлхэдэ, нёдондо гектарай 240 центнер ургаса абаха түсэбтэй һаа, үнэндөө гектарай 270 центнер ургуулаа юм. Байгша ондо гектарай 280—300 центнерһээ бага бэшэ огородой эдеэ абаха зорилго урдаа табинхай.

Зураг дээрэ: Звеногой гэшүүд овощой рассада ургуулдаг парнигуудаа хушажа байна. Наада тээнь звеное даагша Н. В. Разуваева, огородшон З. Н. Жаркова.

З. ВЕСНИНАГАЙ
фототекст.

Улаан-Үдын аймаг.

ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮД ЮУ ХАРУУЛААБ

Политическэ һуралсал

Захааминай аймагай коммунистнууд болон партийнабэшэ эдэбхитэдэй политическэ ба экономическа һуралсалай үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүд согсологдожо байна. Марксистско-ленинскэ үзэл суртал, манай партиин түүхэ, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, мүн Коммунис партиин ЦК-гай баталһан шухала документнүүдые шудалха хэрэгтэ һуралсалай жэлэй үедэ онсо анхарал хандуулагдаһан байгаа. Үнгэрэгшэ жэлэй политическэ һуралсалда хамтадаа 2071 хүн, тэрэ тоодо 1167 коммунист хабаадаа. Тиихэдэ 3475 хүн экономическа эрдэм мэдэсэеэ дээшэлүүлбэ.

Ажалшадай политическэ ба экономическа һуралсал һайжаруулха, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ асуудалнууд партийна организацинуудай, КПСС-эй райкомой үдэр бүриин анхаралда абтажа, парткомуудай, партбюронуудай заседанинууд дээрэ, коммунистнуудай суглаанууд дээрэ нэгэнтэ бэшэ харагдажа байба.

Жэшээнь, үнгэрэгшэ һуралсалай жэлэй үедэ Хамниин совхозой, Гуджирска геолого-бэдэрэлгын партиин, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай управлени коммунистнуудай, ажалшадай марксистско-ленинскэ ба экономическа һуралсал тухай, аймагай комсомолшууд болон залуушуулые үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие ВЛКСМ-эй райкомой ямараар хүтэлбэрилдэг тухай асуудалнууд КПСС-эй райкомой бюро дээрэ харагдаа һэн. Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай партийна комитедэй заседани дээрэ энергоцехэй, капитальна барилгын управлениин, барилгын материалнуудай цехэй ба Холтосоной руднигай парторганизацинуудай секретарь коммунистнуудай политическэ һуралсал тухай тоосоһон байгаа. Мүн тиихэдэ Харацайн, Хамниин совхозуудай партийна комитедэй гэшүүд пропагандистнар М. Ж. Очирова, Р. С. Батуева гэгшэдэй тоосоо шагнаа.

Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ хэдэн удаа нээмэл хэшээлнүүд болоһон байна. Харацайн совхозой партийна организациин дэргэдэ ажалшадай экономическа һуралсал хүтэлбэрилдэг пропагандистнар сугларжа, нээмэл хэшээлдэ хабаадаһан юм. Мүн научна коммунизмын, философиин семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэд Закаменск хотын 2-дохи, 3-дахи дунда һургуулинуудта болоһон нээмэл хэшээлнүүдтэ байлсаа. Тиимэ хэшээлнүүдэй һүүлээр дүнгүүдынь гаргагдажа, пропагандистнуудай ажалда туһатай хөөрэлдөөн болодог юм.

Жэлэй туршада политическэ, экономическа һуралсал хүтэлбэрилдэг пропагандистнарай эрдэм, шадабари дээшэлүүлхэ асуудал партиин райкомой анхаралда байжа, жэл соо пропагандистнарай семинар 5 дахин болоо. «Пропагандист — коммунизм байгуулагшадые хүмүүжүүлэгшэ» гэһэн темээр методическа конференци болоһон байна. КПСС-эй райкомой, Зэдын комбинадай парткомой политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд, һуралсалай методическа советүүд пропагандистнарта саг ургэлжэ туһалдаг, хэрэгтэй ном ба брошюрануудаар хангадаг байгаа.

Аймагай «Ажалай туг» газетын редакци политическэ ба экономическа һуралсал тушаа тусхай хуудаһануудые гаргадаг, гүнзэгы удхатай статья, корреспонденцинүүдые толилдог заншалтай. Энэ үбэлдөө Хамниин совхозой пропагандистнар ажалай дүй дүршэл тухай, мүн Харацайн совхозой нэгэдэхи отделениин ажалшадай экономическа һуралсал тухай газетэдэ тусхай хуудаһанууд гаргагдаа. «Аймагай үйлэдбэриин - экономическа гол дүнгүүд» гэһэн брошюра типографида хэблэгдэжэ, пропагандистнууд ба агитаторнуудта, лекторнүүд болон элидхэлшэдтэ үгтэһэн байна.

КПСС-эй райкомой партийна организацинуудай жэлэй туршада ябуулһан иимэ хүдэлмэри аймаг дотор политическэ ба экономическа һуралсал һайжаруулха хэрэгтэ ехэ нүлөөтэй байгаа гэжэ тэмдэглэмээр. Тэрэнние түгэсхэлэй хэшээлнүүд элирхэйлэн харуулаа. Санагын, Михайловкын, Хамниин, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозуудай, олонхи дунда ба найман жэлэй һургуулинуудай, аймагай больницын, Зэдын комбинадай зарим цехүүдэй, бусад предприятинуудай коммунистнууд, партийна бэшэ эдэбхитэд һуралсалдаа оролдосотойгоор хандажа, үзэһэн темэнүүдээ һайнаар ойлгоһон байха юм.

Энээн тухай хэдэн жэшээ дурдая. Санагын совхозой бригадир Ч. Ш. Балуев КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй шанар тухай хэлэхэ зуураа ажахынгаа экономикын хүгжэлтэтэй нягтаар холбожо, олондо ойлгосотойгоор хөөрэһэн байна. Енгорбойн совхозой лутоводуудай звеное даагша Ц-Д. У. Гонгоров партиин ЦК-гай декабриин (1974 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд тушаа түгэсхэлэй хэшээл дээрэ хөөрөө. Тиигэхэдээ ажахын тарялан ба сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулһан юм.

Хамниин совхозой нэгэдэхи отделенидэ түгэсхэлэй хэшээл эмхитэйгээр, һонирхолтойгоор боложо үнгэрөө. Тэндэхи һуралсагшад жэлэй туршада хэшээлдээ эдэбхитэйгээр хабаадажа, эрдэмээ һайнаар дээшэлүүлжэ гараба. Ороной арадай ажахын ашаг үрэ дээшэлүүлхэ тухай асуудалаар түгэсхэлэй хэшээл дээрэ хөөрэһэн П. Х. Буянтуев, В. С. Шангин гэгшэд мал ажалай продуктнуудай өөрын үнэ сэн хямдаруулха, ороохо тарянай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулаа.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтосоной руднигта, шанаржуулгын фабрикада, автотранспортна цехтэ коммунистнуудай һуралсал һайнаар эмхидхэгдэһэн байгаа. Дурсагдаһан коллективүүдтэ болоһон түгэсхэлэй хэшээлнүүд дээрэ һуралсагшадай рефераднууд шагнагдаһан юм. Комбинадай 65 коммунист дунда шатын 8 жэлэй һуралсал дүүргэжэ, политическэ дунда эрдэмтэй болоо. Тус предприятиин барилгын материалнуудай цехэй (пропагандистнь — цехэй начальник Н. А. Костенко) Т. Добровенская, С. Доржиев, Е. Линд, Ф. Туркина, А. Федосеев болон бусад жэл соо үзэһэн программаяа һайнаар ойлгоһоноо түгэсхэлэй хэшээл дээрэ харуулба.

Политическэ ба экономическа һуралсал хүтэлбэрилдэг пропагандистнарай мэргэжэл шадабари жэлһээ жэлдэ дээшэлжэ байна. Хамниин совхозой директор байһан Ю. С. Хамаев, Зэдын комбинадай барилгын материалнуудай цехэй начальник Н. А. Костенко, Холтосоной руднигай мастернууд Н. В. Фадин, В. В. Борисов, капитальна барилгын управлениин экономист А. А. Зуева багшанар К. Е. Вязникова, К. А. Десятова, М. Ж. Очирова болон бусад дүршэл ехэтэй пропагандист болонхой.

В. КОЧЕЛЕВА.
КПСС-эй Захааминай райкомой инструктор.

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭН

АТЕИСТ ЛЕКТОРНҮҮДЭЙ ҺУРАЛСАЛ

КПСС-эй Хэжэнгын ра[...]ком аймагай атеист лект[...]нүүдэй семинар үнгэрг[...] Энэ семинарта хабаад[...] лекторнүүд шажан мүрг[...] хуушанай ёһо заншалда [...] гүү политическэ хүдэл[...] хүн зоной дунда үрг[...] ябуулха зорилго тодорх[...]һон хэдэн лекцинүүдые [...] наһан байна.

Ажалшадые интерна[...]нализмын, совет патри[...] мын гүн мэдэрэлтэйгээр [...] мүүжүүлгэ хадаа КПСС [...] эрхилдэг үзэл сурталай[...] литическэ хүдэлмэриин [...] зорилгонь мүн гэһэн асуу[...] лаар партиин райкомой п[...] паганда ба агитациин т[...] гые даагша Б. Х. Жамба[...] лекци уншаа. Урданай бо[...] Н. Н. Намсараев буд[...] шажанай мүнөөнэй байд[...] тэрэнэй хорото шэнжэ ша[...] тухай хөөрэһэн байна.

Һургуулида, гэр бүл[...] үхибүүдые атеис ёһоор [...] мүүжүүлдэг хүдэлмэ[...] дүй дүршэл тухай «Хэж[...] жэнгын дунда һургуул[...] директор Ц. Б. Золтоев [...] дээсэл хээ. Загаһатын [...] хозой парткомой секре[...] А. А. Аюржанаев ажа[...] дай ажабайдалда соц[...] ёһо заншал нэбтэрүүлх[...] хай, аймагай Советдэй [...] сэдкомой түрүүлэгшын [...] логшо В. Т. Тугдумов [...] жан мүргэл, шүтэлгэ т[...] абаһан совет засагай ху[...] нууд тухай асуудалнуу[...] үгэ хэлэһэн байна.

Ж. БАТУЕВ.

ҺОНИРХОЛТОЙ ЗҮБЛӨӨН

Һаяхан КПСС-эй Сэ[...]гын райкомдо аймагай [...] хоз, совхозуудай, пром[...]ленна предприятинуу[...] эмхи зургаануудай парт[...] эхин организацинуудай [...] ретарьнарай семинар бо[...] Эндэ «Ниитэ ойлгуула[...] хүдэлмэрие һайжаруу[...] хэмжээнүүд тухай» элид[...] КПСС-эй обкомой проп[...]да ба агитациин та[...] даагша М. М. Гаськов [...]

Р. БАЛДАНОВ.

СССР-эй Ленинскэ ба гүрэнэй шангуудые олгохо комитедтэ

Литературын, искусствын ба архитектурын талаар СССР-эй Ленинскэ ба Гүрэнэй шангуудые олгохо СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй дэргэдэхи комитедэй сесси Н. С. Тихоновэй хүтэлбэри доро Москвада нээгдээ.

Тус комитет элдэб эмхинүүдэй табиһан кандидатурануудтай танилсаһанай, тэдэниие зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр, 1975 оной СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохоор зууршалалгын конкурсдо саашадаа хабаадаха зохёол бүтээлнүүдые шэлэн абаха юм.

БурАССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. Д. БУГАЙ ГЭГШЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, комсомолой болон партийна органуудта олон жэлдэ эдэбхитэйгээр ажаллаһанайнь түлөө »Бурятцелинстрой» трестые даагша Иван Дмитриевич **Бугай** гэгшые Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.
1975 оной июниин 5.

АРАДАЙ ХЭРЭГЛЭЛЭЙ ЭД БАРААНАЙ ШАНАРЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

СССР-эй Верховно Советдэй Союзай Советдэй ба Национальностьнуудай Советдэй арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ эрхилдэг комиссинуудай хамтын заседани июниин 3-да Кремль соо болоо. Тиихэдээ СССР-эй Хүнгэн промышленностиин министерствын харьяата предприятинуудай үйлэдбэрилэн гаргадаг, арадай хэрэглэлэй эд бараанай шанар тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ.

Бэлэдхэл хэхэ депутадуудай хамтын комиссиин хүтэлбэрилэгшэ В. Г. Клюев элидхэхэдээ, Украинын, Молдавиин, Латвиин, Киргизэй, Таджикистанай, Эстониин, Алтайн ба Краснодарай хизаарнуудай, ороной хэдэ хэдэн областьнуудай, хотонуудай хүнгэн промышленностиин предприятинуудай бүтээн гаргадаг эд бараанай шанартайнь депутадууд танилсаһан байна гэжэ тэмдэглээ. Союзна ба республиканска 17 министерствэһээ, албан зургаанһаа материалнууд комиссида ороһон байха юм.

Хүнгэн промышленность ороной экономикодо шухала һуури эзэлдэг. Совет хүнүүдэй үргэнөөр хэрэглэдэг эд бараа үйлэдбэрилхэ гол һалбаринуудай нэгэниинь болоно гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалгые ехэдхэхэ, продукциин ассортиментые саг соонь шэнэдхэн үргэдхэхэ, шанарыень, түхэлыень һайжаруулха эрилтэнүүд хүнгэн промышленностиин урда КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд дотор, 1971—1975 онуудта арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй табан жэлэй түсэбөөр табигдаа һэн.

Бүтээн гаргагдаһан эдлэл хэрэгсэлнүүдэй шанар һайжаруулха, ассортиментыень үргэдхэхэ, промышленностиин тус тус һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй материальноажаһуудалай хангагдаса һайжаруулха хэдэ хэдэн шиидхэбэринүүдые КПСС-эй ЦК, СССР-эй Верховно Совет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет һүүлэй жэлнүүдтэ абаһан байна. Промышленностиин хүсэ нэмээхэ, тэрэнние мүнөөнэй түхеэрэлгэнүүдээр хангаха хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ.

Һүүлэй арбан жэл соо промышленно-үйлэдбэриин гол фонднууд хоёр дахин үлүүтэйгээр үргэдхэгдөө. Түсэбтэ мүноонэй табан жэлэй дүрбэн жэлэй туршада 426 ехэ фабрика ба комбинат ашаглалгада оруулагдаа, һэльбэн шэнэлэгдээ. Продукци үйлэдбэрилгэ 18,6 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн, тэрэнэй ассортимент үргэдхэгдэһэн, шэнэ эд бараан улам ехээр худалдаанда гаргагдадаг болоһон байна. Олон нэгэдэлнүүд, предприятинууд эд бараа үйлэдбэрилгээ нэмээхэ, шэнэ техникэ ба технологи нэбтэрүүлхэ, худалдэг хүнүүдэй ажалай журам улам һайжаруулха, мэргэжэл шадабариень дээшэлүүлхэ, эд бараанай шанар һайжаруулха, ассортиментыень үргэдхэхэ, эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилэн гаргахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулганудай түсэбүүдые табиһан байна.

Һалбариин предприятинуудай продукциин шанар һайжаруулгын асуудалнуудта улам ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Бүхы продукциин 65—70 процентнь гүрэнэй стандартаар бүтээгдэн гаргагдана. ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Тираспольска оёдолой фабрикын, Львовтохи «Прогресс» гэжэ фирмын гутал оёдог предприятинуудай үйлэдбэриин нэгэдэлэй, Ивантеевскэ трикотажна фабрикын, энэ һалбариин 600 предприятиин түрүү дүй дүршэлөөр продукциин шанарые шалгаха нэгэдхэгдэмэл гурим дэлгэрүүлэгдээ. Гүрэнэй, һалбариин ба фабрикын бүтээн гаргаһан продукциин шанар аттестацилха нэгэ янзын гурим хэрэглэһэнэй үндэһөөр эд бараа үйлэдбэрилгээ нэмээһэн, ассортиментыень үргэдхэһэн, шанарыень һайжаруулһан байна. Дүрбэн жэл соо Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэһэн эдлэл хэрэгсэлнүүд гурба дахин үргэдхэгдөө. Продукци шэнэлхэ, һайн шанартай эд бараа ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха, «Н» (шэнэ) гэһэн индекстэй ассортимент үргэдхэхэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ.

Гэхэ зуура, хүнгэн промышленностиин олон предприятинууд продукциин шанар эрид һайжаруулхын, арад зоной үргэнөөр хэрэглэдэг эд бараа элбэг хүрэхөөр үйлэдбэрилэн гаргахын тула үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абанагүй гээд комиссида ороһон материалнуудые шэнжэлхэдэ элирээ.

СССР-эй хүнгэн промышленностиин министр Н. Н. Тарасов комиссинуудай заседани дээрэ элидхэл хэбэ.

СССР-эй Верховно Советдэй депутадууд, СССР-эй министрнүүд В. Н. Доенин, А. И. Струев [...] элидхэлнүүдые зүбшэн хэлс[...] хабаадаһан министерствэнүүд[...] албан зургаануудай гол мэрг[...]тэд хүнгэн промышленност[...] предприятинуудай һайн шана[...] продукци бүтээн гаргалгада [...] хэдэг-дутуу дунданудые эли[...]бэ.

СССР-эй Верховно Советдэй [...]латануудай комиссинууд зо[...] тогтоол батала абаа. Продук[...] шанар һайжаруулха, арадай хэр[...]лэлэй эд бараа бүри ехээр үйл[...]бэрилэн гаргаха асуудал[...] КПСС-эй XXIV съездын абаһ[...] шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ [...]радхалнууд энээн дотор табигд[...]

1975 оной арадай ажахы[...] сэб ба гүрэнэй бюджет [...] СССР-эй Верховно Советдэй пал[...]нуудай саг үргэлжын коми[...] нуудай тобшололнууд соохи дү[...] халнуудые хаража үзэлгын [...] гүүд ба абтаһан хэмжээнүүд ту[...] СССР-эй Эдеэ хоолой промышл[...]ностиин министерствын, СССР [...] Загаһанай ажахын министе[...]вын мэдээсэлые комиссинууд со[...] соо.

СССР-эй Верховно Советдэй Со[...]зай Советдэй Түрүүлэгшэ А. П. Шитиков, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, союзна ба р[...] публиканска министерствэнүүд[...] албан зургаанууд хүтэлбэрилэг[...]шэд, КПСС-эй ЦК-гай, СССР[...] Верховно Советдэй Президиум[...] СССР-эй Министрнүүдэй Совет[...] харюусалгата хүдэлмэрил[...] комиссинуудай заседанида [...]даа.

(ТАСС).

ДУНДА ЭРДЭМЭЙ АТТЕСТАТ, МЕХАНИЗАТОРАЙ ҮНЭМШЭЛГЭ

Залуушуулда мэргэжэл олгохо, тэдэниие ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсуулха, хүдэлмэришэдэй, таряашадай ерээдүйн халаанпе бэлдэхэ хэрэгтэ манай парти, засаг саг үргэлжын горитой анхарал хандуулжа байдаг. Һурагшадай үйлэдбэриин һуралсал һайжаруулха тухай, залуушуулда мэргэжэл шэлүүлхэ тухай асуудалнууд КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнууд дотор, КПСС-эй XXIV съездын директивэнүүд дотор заагданхай.

Хүдөө ажахын кадрнуудые, механизаторнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй һургуулинуудай үүргэ ехэ. Энэ зорилго Захааминай аймагай Михайловкын дунда һургуулида амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байнхай.

Тус һургуулиин ажал хүдэлмэри тухай энэ хуудаһандамнай уншагты.

Жолоодолгын хэшээл үнгэргэдэг трактородром дээрэ.
Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ТҮРЭЛ АЖАХЫДАА ҮЛЭГ ЛЭ

...эл бүхэндэ хүдөө нютагуудта техникэ улам олоор ...жэнэ. Шэнэ шэнэ тракторнууд, комбайнууд болон ... техникэ олошоржол байна. Энэ техникэ дээрэ хү... хүнүүд манай залуушуул, мүнөөдэрэй һурагшад ...но.

...бүгэдэ ниитын дунда эрдэмдэ орожо дүүргэлтэ, ...хы һургуулинуудай саашанхи хүгжэлтэ тухай» ...СС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тог... дотор һурагшадай үйлэдбэриин һуралсал, тэдэнэй ...жэл шэлэхэ хэрэгтэ туһалха тухай ехэ асуудал ...гдана.

...иршүүлые таряашанай, малшанай хүдэлмэридэ ду...йгаар хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй мэргэжэл шэлэхэ хэрэг... туһалха талаар Михайловкын дунда һургуулида го...й хүдэлмэри ябуулагдажа байдаг. Хүдөө ажахын хү...эриин, хүдөөгэй механизаторай арюун үндэр үүргые ...гшадтаа ойлгуулха гэжэ һургуулиинхид горитой ...долго гаргажа байдаг. Энэ хэрэгтэнь багшанарта ... болохоор туһалха гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд ...дожо байдаг. Залуушуулда мэргэжэлынь зүбөөр ойл...ха гээшэ һургуулииншье, түрэлхидэйшье, бүхы оло...ынишье шухалын шухала хэрэг мүн. Мэргэжэлээ шэ...ээ, нимэ түрүүшын алхам хэхын тулада залуушуул ... ехэ арга боломжотойб? Һургуулида һуража байха... үхибүүд машинануудые шудалха, дунда эрдэмтэй ...һоной аттестадтай хамта трактористын үнэмшэлгэ ...а аргатайл.

...үүлэй жэлнүүдтэ Михайловкын дунда һургуули дүүр...эдэй олонхинь трактористын мэргэжэлтэй болоно га...н байха. Залуу механизаторнууд Владимир Бадмаев, ...ксандр Жаркой, Юрий Шагдуров, Тамара Гармаева, ...яна Корнакова гэгшэд эрхим һайнаар, аха нүхэд... ...дүтүүгүйгөөр ажаллажа байнхай. Таряашанай хүнгэн ... замаар түрүүшынгээ алхамуудые хэжэ ябаа залуушуулай жэшээ абамаар хүдэлдэг, габшагай ажалай түрүүшүүл манайда олон. «ДТ-74» тракторaар 1340 гектар газар хахалһан Л. П. Тютрин, «ДТ-54» тракторaар 1252 гектар газар хахалһан Д. Б. Лубсанов, 1187 гектар газарые «МТЗ-50» тракторaар хахалһан П. П. Москвитин болон бусад трактористнар эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулжа байдаг.

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй нэгэдэхи кварталда манай совхозой хүдэлмэришэд муу бэшээр хүдэлөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Һү һаалин нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, 27 процентээр дээшэлжэ, ехэ һүн гүрэндэ худалдагдаа. Мяха тушаалгаар кварталайнгаа түсэбые 11 процентээр үлүүлэн дүүргээбди. Бэрхэ хонишод И. И. Яньков, И. П. Баргуев гэгшэд хонидойнгоо түл абалга яһала һайнаар үнгэргөөд, мүнөө хурьгадаа түлжүүлжэ байнхай. Коммунист И. И. Яньков өөрынгөө табан жэлэй түсэбые энэ оной февралиин 1-дэ дүүргээ.

Совхозой алишье хүдэлмэридэ һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байдаг. 1959 онһоо хойшо һурагшадай үйлэдбэриин бригада нилээд ехэ хүдэлмэри хээ.

Һурагшадай үйлэдбэриин хэшээлнүүдые үнгэргэхэ тусхай талмай, техникэ, хүдөө ажахын хэрэгсэлнүүдые совхоз һургуулида үгэнхэй. Мүн мөөртэ хоёр трактор, «ДТ-54» түхэлэй нэгэ трактор һурагшадай мэдэлдэ үгтэнхэй. Нигээд һурагшад практикада өөһэдынгөө тракторнуудаар гарадаг байха юм.

Һургуулиа дүүргээд, совхоздоо механизатораар хүдэлжэ байһан залуушуул манайда олон. Тэдэнэр аха нүхэдһөө жэшээ абан, эрхим һайнаар ажаллажа байнхай. Нёдондо жэлдэ һургуули дүүргэһэн Тамара Гармаева энэ үбэл «Т-25» тракторaар ажаллаа. Мүнөө Тамара КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтанхай. Татьяна Корнакова дүрбэдэхи жэлээ эрхимээр ажаллажа байна. Залан сэхэ, ажалдаа шударгы залуу трактористкые совхозоймнай хүдэлмэришэд аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

Манай совхозой хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд табан жэлэйнгээ түсэбые декабриин 5-да дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна. Энээндэнь һурагшадшье туһалха гээд найдагдана.

В. БУДАЕВ,
Михайловкын совхозой партбюрогой секретарь.

ҺУРАГШАДАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ХҮМҮҮЖЭЛ, МЭРГЭЖЭЛ ШЭЛЭЛГЫЕ ҺУРАЛСАЛАЙ БҮХЫ ҮЕДЭ ҺАЙЖАРУУЛХА ЗЭРГЭТЭЙ. ҺУРАЛСАЛАЙ ЦЕХҮҮДЫЕ, ҺУРГУУЛИНУУДАЙ, ҺУРГУУЛИНУУД ХООРОНДЫН ҺУРАЛСАЛАЙ-ҮЙЛЭДБЭРИИН МАСТЕРСКОЙНУУДЫЕ БАЙГУУЛХА, ХАНГАХА ШУХАЛА.

(КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолһоо).

ГОЛ ЗОРИЛГЫНГАА НЭГЭН

Үхибүүдые багаһаань хойшо ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхын тула хүдөө ажахын удха шанар тухай, ажалай баяр тухай ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулнабди. Өөһэдынгөө совхозой, тосхоной хүгжэлтэдэ өөрынгөө оруулһан ажалай хубитын түлөө омогорхолтой байхаар һургаха гэжэ оролдонобди.

Жагсаал дээрэ совхозойнгоо, аймагайнгаа, республикынгаа ажалшадай, таряашадай амжалтанууд тухайда хэлэгдэдэг.

Нэгэдэхиһээ эхилээд, долоодохи класс хүрэтэр һурагшад ажалай хэшээлнүүдтэ ябана. 8 — 10 классуудта трактор болон хүдөө ажахын машинануудые шудална. 8—10 классуудай һурагшад энэ һуралсалаа машиноведениин кабинет соо, трактородром дээрэ, МТМ-дэ, совхозойнгоо таряалан, фермэнүүд дээрэ үнгэргэнэ. Үйлэдбэриин һуралсалай үедэ ахалагша классай һурагшад ажалай дүй дүршэлтэй танилсана.

Нёдондо жэлдэ манай 49 һурагшад трактористын мэргэжэлтэй болоо. Тэрэ тоодо 25 хүбүүд. 5 басагад 3-дахи классай трактористын, 19 хүн механизаторай үнэмшэлгэтэй болоо. Эдэнэр трактор, комбайн, хүдөө ажахын техникэ шудалаа, агротехникын үндэһэн заабаринуудтай танилсаа. Тэдэнэрэй 25-ниинь Михайловкын совхоздо, «Сельхозтехникын» районно отделенидэ ажаллажа байна. Эдэнэрэй 18-ниинь механизатораар хүдэлнэ. Мал ажалай фермэнүүд дээрэ 7 хүн ажаллана.

Һуралсалай энэ жэлдэ 53 һурагшад трактористын мэргэжэлтэй болоо. Тэдэнэй 25-ниинь 3-дахи классай трактористын эрхэтэй болоо, нүгөөдүүлынь механизаторай үнэмшэлгэ абаа. Эдэ һурагшадай 12-ынь һургуулияа дүүргэмсээрээ, нютагтаа үлэжэ, совхоздоо хүдэлхэ гэжэ шиидэнхэй. Эдэнэр хэд бэ гэбэл, В. Бакшеев, В. Ардаев, В. Дамбаев, О. Батуев, А. Тугутов, И. Жаркой, М. Викулин, Г. Гармаев, А. Попов, В. Лубсанов, Р. Жапова, М. Гырылова гэгшэд болоно.

Энэ жэлдэ 9-дэхи классай 25 һурагшад трактористын мэргэжэлдэ, харин 26 һурагшад животновод-механизатор гэһэн мэргэжэлдэ һуража байнхай. Ерэхэ намарһаа эхилжэ, тэдэнэр мал ажалай фермэнүүдэй оньһожоруулга ба электрижүүлгэ шудалжа эхилхэ юм.

Багша Матвей Цырендоржиевич Намдаков һурагшадта тракторaар хэшээл заадаг. Мүн жолоодохо талаар инструктор юм. Хүдөө ажахын техникэ, комбайн үзэхэ хэшээлнүүдые багша Василий Павлович Злыгостев үнгэргэдэг. Һурагшадта агротехникын үндэһэ заадаг багша Тамара Михайловна Боронова тухай һайшаалай үгэнүүдые хэлэмээр. Захааминай үрэһэнэй участогай агроном Боронова мэргэжэл һайнтай багша байһанаа харуулаа. Һуралсалай үедэ тэрэ үхибүүдтэ агротехникээр хэшээл үгэдэг, зундаа үрэһэ туршалгын талмай дээрэ һурагшадтай хамта шэнжэлгын, туршалгын хүдэлмэри ябуулдаг. Багша Боронова-гай хүтэлбэри доро һурагшад шэнжэлгэ хэжэ, «Комета» сортын шэниисэ баян ургаса үгэхэ гэжэ тобшолол хээ. Тэдэнэр гектарһаа 33 центнер ургаса хуряан абаһан байха юм.

7—9-дэхи классуудай һурагшадһаа үйлэдбэриин бригада эмхидхэгдэдэг. Бригадынхид зун бүхэндэ 4000 —7000 хонидой нооһо хайшалдаг, 40 гектар талмайда куузику ургуулдаг. Хуряаһан ургасаяа малай фермэнүүдтэ эльгээдэг. Мүн 15 гектар газарһаа хартаабха хуряадаг, полинуудта, сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөдэг.

Хүдэлмэриин үедэ һурагшадаа совхозой хүдэлмэришэдтэй суг ябуулха, совхоздо туһатай хүдэлмэри хүүлэхэ гэжэ оролдодогбди. Нёдондо жэлдэ манай һурагшад 4100 центнер үбһэ, 20000 центнер силос бэлдээ. 6—10-дахи классай һурагшад (хүбүүд) хабарай амаралтын үдэрнүүдтэ Михайловкын совхозой тарилгада хабаадалсадаг, сеяльщигүүдээр хүдэлдэг. Силос бэлдэлгын үедэ 7-дохи классай һурагша Банданов Валерий трактористаар хүдэлөө. Валерий трактораа тон һайнаар жолоодон, эрхимээр хүдэлһэнэйнгөө түлөө хүдөө ажахын түрүүшүүлэй аймагай зүблөөндэ хабаадалсаа.

Үбэлэй үедэ 5—10 классуудай һурагшад совхозой хонишодые шефтээ абадаг заншалтай. Жэл бүхэндэ февраль һарада 9-дэхи классай һурагшад долоон хоногой турша соо хонишодой найман отара дээрэ сакманщигуудаар ажалладаг. Дүршэл ехэтэй хонишодой хүтэлбэри доро һурагшад хурьга абадаг. Энэ жэлдэ манай һурагшад нилээд олон хурьга абаа, түлжүүлэлсээ.

Жэшээлхэдэ, коммунист хонишон Г. Яньковой отара дээрэ хүдэлһэн һурагшад В. Тюменцев, Г. Шагдуров, Б. Цыденов гэгшэд долоон хоног соо 110 хурьга абаһан байна. Һурагшад үбэлэйнгөө практикые хүлеэжэ ядан байдаг. Практикын үедэ тэдэнэр шадалайнгаа зэргээр туһа хэхые оролдодог.

Ахалагша классуудай һурагшадай үйлэдбэриин һуралсалда КПСС-эй райком, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдком ехэ анхарал хандуулжа байдаг. Хүдөөгэй һургуули дүүргэгшэдэй нэгэдэхи слет манай һургуулида үнгэргэгдөө. Үйлэдбэриин һуралсалай инструкторнуудай, биологиин багшанарай гурбан семинар эндэмнай болоо. Һаяхан хоёр үдэрэй туршада үнгэрһэн зүблөөндэ совхозуудай директорнүүд, рабочкомой түрүүлэгшэнэр, партийна эхин организациин секретарьнууд, сельскэ Соведэй түрүүлэгшэнэр, шефтээ абаһан промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, һургуулинуудай директорнүүд, завучнар хабаадалсаа. Россин Федерациин хүдөөгэй эрхим һургуулинуудай дүй дүршэл тухай, хүдөө ажахын мэргэжэлдэ һургаха тухай манай һургуулиин директор, Уфа хотодо болоһон Бүхэроссин конференцидэ хабаадалсагша В. С. Попова элидхэл хээ.

Хүмүүжүүлхы хүдэлмэри хүдөө ажахын мэргэжэлдэ һургалга хоёрые залан сэхээр, зэргэ ябуулха шухала. Таряашанай, малшанай ажалые хүндэлхэ, энэ мэргэжэлдэ дуратайгаар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдонобди.

И. ЗЛЫГОСТЕВ,
Михайловкын дунда һургуулиин завуч.

...НЭ ГАЗАРТАА ...УРАТАЙБ

...рактористын мэргэжэл тухай, хүдөөгэй механизаторай ...тэ тухай хөөрэлдөөндэ Михайловкын совхозой хоёр ...ктористнар — 25-дахи жэлээ булад хүлэг жолоодожо ...һан Ш. Банданов, энэ замаар түрүүшынгээ алхам хэжэ ...ябаа залуу трактористка Т. Гармаева хоёр хабаадана.

Манай хөөрэлдөөн

Ш. БАНДАНОВ: Хорин табан жэлэй ...а тээ прицепщигээр хүдэлжэ эхилээ ... Жэл тухай хүдэлөөд лэ, трактористын мэргэжэлдэ һурааб. Тэрэ үедэ тех...э гээшэмнай мүнөөнэйхитэй сасуу...агүй ахир һааб даа. Хүсэ багатайхан ...ракторнуудаар газараа хахалжа, урга...а ургуулдаг байгаабди. Трактористаар хүдэлжэ эхилһэн түрүүшынгээ ...дэ өөрынгөө элдүүрилһэн газар ха...а, өөрынгөө ургуулһан түрүүшын ...а хуряахадаа. трактористын үүр... тухай даамайгаар бодомжолжо, тэ...эр хадаа ажахыда тон хэрэгтэй мэр...лтэд гэжэ би ойлгоо һэм. Яахадааб ...дэ, тэдэнэй гараар ургуулагдана ...м. Талха таряан гээшэмнай тоһон, ... һүншье, мяханшье болодог ха юм. ...хэлээрээ талха таряагүйгөөр ажа...ал эрид һайжаруулхын арга үгы ...у. Тиимэһээ механизаторнууд хүдөө ...ын шиидхэхы хүсэн болоно.

Т. ГАРМАЕВА: «Хүдөөдэ ажаһуу... — техникэ шудала» гэһэн уряа орон ...рнай дэлгэрэнхэй. Манай һургуу...а «Тракторнууд, хүдөө ажахын ма...анууд, агротехникын үндэһэн зааба...ууд» гэһэн хэшээлнүүд үнгэргэгдэ... Би энэ хэшээлнүүдтэ айхабтар ду...айгаар ябадаг һэм. Механизатор мэр...элтэй болохоб гэжэ тиихэдэ үшөө һа...удышье һаа, техникэдэ ехэ дуратай ... Арбадахи класста һуража байха... трактор жолоодожо эхилээбди. ...структор Матвей Цырендоржиевич ...даков бидэниие һургадаг һэн. Эгээ ...үүшынхиеэ өөрөө, инструкторгүй... «Беларусь» трактор жолоодоһоноо ...өөшье болотор мартагшагүйб. Хү... машиные өөрынгөө дуран соо зала...бахадаа, тракторист болохом гэжэ түрүүшынхиеэ һанаһан байгааб.

Ш. БАНДАНОВ: Хүдөө ажахыда... шэнэ шэнэ техникэ олон болоһол ... һаяхан би мэргэжэлээ дээшэ...жэ ерээб. Хорин табадахи жэлээ ...тористаар ажаллахадаа, элдэб тү...й трактор жолоодооб. Мүнөө ...00» түхэлэй трактор шудалааб. ...най хүсэ ехэтэй машина, арга боломжонуудынь айхабтар ехэ. Валерий хүбүүгээ трактор жолоодожо һургааб. Долоодохи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр хүбүүмни минии тракторaар («МТЗ-50» түхэлэй) силос бэлдэлгэдэ хабаадалсаа, би комбайн дээрэ хүдэлөөб. Эндэ би хүбүүгээ заабол намайе һажаан тракторист боло гэнэ бэшэб. Һургуулияа дүүргэһэн хойноо хэн болохоёо өөрөө мэдэнэ бэзэ. Зүгөөр би хүбүүгээ таряашанай ажалтай танилсуулха, хүдэлмэриин омогорхолтой болгохо гэжэ оролдооб. Совхозой дирекци энэ һанамжыем дэмжэжэ, тракторта Валериеэ һуулгахыем зүбшөөгөө. Һаяхан тэрэмни «Пропашные тракторы» гэһэн ном хаанаһаашьеб оложо асараад, ехэ анхаралтайгаар уншажа байна. Мүнөө наймадахи класста тэдэнэр трактор шудална ха юм. Энэ хадаа ехэл туһатай хэрэг гэжэ һананаб.

Һургуулинууд һурагшадаа газар таряаланда, хүдөө ажахыда, хүдөө ажахын мэргэжэлдэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ ёһотой болоно.

Т. ГАРМАЕВА: Энэ жэлдэ Улаан-Үдэ хотодо болоһон механизаторнуудай республиканска зүблөөндэ хабаадалсаа һэм. Али аймагай түлөөлэгшэ гээ һэм, һананагүйб, нэгэ хүн үгэ хэлэхэдээ, эхэнэр трактористнуудай ажал тухай ехэ тоомжогүйгөөр хэлэнэ бэлэй. Энэ тон буруу гэжэ һананаб. Еһотой һайнаар ажаллажа байһан эхэнэр-трактористнар манай орон дотор олон ха юм. Социалис Ажалай Герой, РСФСР-эй габьяата механизатор Дарья Матвеевна Гармаш тухай тэрэ хүн дуулаагүй байгаа гээшэ гү? Хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ эхэнэр-трактористнуудай оруулһан хубита ехэ гэжэ би һананаб. Дайнай шэрүүн жэлнүүдтэ эхэнэрнүүд трактор жолоодожо, талха таряагаа ургуулжа байгаал. Би энэ жэлдэ «Т-25» түхэлэй тракторта һуугааб. Фермэ дээрэ комбикорм зөөгөөб. Өөрынгөө хүдэлмэриин хэрэгтэйень һайнаар мэдэжэ абааб. Энэ жэлдэ минии ажабайдалда ехэ хубилалта болоо. Март һара соо Ленинскэ партиин гэшүүндэ кандидадаар абтааб.

МЭРГЭЖЭЛДЭ ҺУРГАНАБДИ

Энэ жэлдэ 53 хүбүүд, басагад тракторнуудые, хүдөө ажахын машинануудые шудалаа. Тусхай программын ёһоор үнгэргэгдэһэн хэшээлнүүдэй үедэ тэдэнэр агротехникын үндэһэн заабаринуудтай танилсаа. Һуралсалай үедэ мөөртэ ба гэнжэтэ тракторнуудые жолоодолгодо ехэ анхарал хандуулагдаа. Басагад гол түлэб мөөртэ тракторнуудые жолоодожо һураа. Һургуулидамнай мөөртэ хоёр трактор бии. Гэнжэтэ тракторнуудые жолоодолго Михайловкын совхозой полинууд дээрэ үнгэргэгдөө.

10 классуудай һурагшад бүхы программаяа һайнаар шудалаа, һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр трактористаар ажаллажа шадаха болонхой.

Һуралсалай энэ жэлдэ машиноведениин кабинет соо мөөртэ трактор жолоодожо һургаха тусхай түхеэрэлгэ (тренажер) хэгдээ. Энээниие инструкторнуудтай хамта һурагшад дархалаа.

Намар ургасын хуряагдаһанай һүүлээр хүдөө ажахын машинанууд асарагдажа, һургуулиин газаа тусхай талмай дээрэ табигдадаг. Эндэ эдэ машинануудые хадагалха гурим наринаар сахигдадаг.

Машиноведениин кабинет соо энэ жэлдэ олон шэнэ хэрэгсэлнүүд, түхеэрэлгэнүүд табигдаа. Тиихэдэ гудамжаар ябаха дүримүүдые харуулһан стенд тодхогдоо.

Һурагшадай трактор жолоодожо һураха тусхай трактородром бии. Хүндэлэнэй, үндэрэй хэмжээ харуулһан мүн бусадшье харгын тэмдэгүүд эндэ табигданхай. Түмэр харгын гараса, хүүргэ, нүхэн эндэ бии. Баһа трактор гэдэргэнь сухарюулан, ямар нэгэн машина шагтагалжа һургаха оньһон хэгдэнхэй.

Һургуулиин газаахи талмай дээрэ «ДТ-54А» түхэлэй трактор табигданхай. Һурагшад энэниие задалаад, һөөргэнь суглуулжа һурадаг.

Һуралсалайнгаа зарим хэшээлнүүдые үбэлэй сагта МТМ-дэ, «Сельхозтехникын» заһабарилгын мастерской соо үнгэргэдэгбди. «Сельхозтехникын» инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэй холбоо барисаа байгууланхайбди. Михайловкын совхоз бидэнэй хүдэлмэридэ горитой туһа хүргэдэг. 1973—1974 онуудай һуралсалай жэлдэ совхоз манай һургуулида «МТЗ-50» түхэлэй шэнэ трактор үгөө һэн.

Ажал хүдэлмэридэмнай зарим тэды бэрхэшээл дайралдадаг. Жэшээлхэдэ, үбэлэй сагта трактораа байлгаха дулаан гараж үгы. Тиимэһээ энэ жэлдэ өөһэдынгөө хүсөөр гараж, кабинет барихамнай.

М. НАМДАКОВ,
трактор жолоодолгоор инструктор.
В. ЗЛЫГОСТЕВ,
хүдөө ажахын машинануудаар инструктор.

(ТАСС).

БАТА ХАРИЛСАА ХОЛБООН

Һурагшадай үйлэдбэриин һуралсал зүбөөр эмхидхэжэ, мэргэжэл олгуулха гээшэ манай ороной экономическа болон социальна хүгжэлтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ улам ехэ удха шанартай болоо. Арадай ажахын хүгжэлтэтэй, залуушуулай юрэнхы һуралсалай хэмжээнэй дээшэлхэтэй хамта мэргэжэл шэлэн абаха арга боломжо ехэ болоо, арадай ажахыда залуушуулай үүргэ дээшэлээ.

Залуушуулай эрмэлзэл болон арадай ажахыда тусхай мэргэжэлтэй ямар кадрнуудай хэрэгтэй байһые анхаралдаа абалсан, һурагшадай мэргэжэл шэлэхэ ажал һайжаруулха тухай КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд дотор заагданхай.

Хүдөөгэй һургуулинууд энэ шухала зорилго бэелүүлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Залуушуулда мэргэжэл олгохо, тэдэниие ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадуулха талаар хүдөөгэй һургуулинууд бага бэшэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Һургуулинуудай дирекцинүүд болон багшанарай коллективүүд үйлэдбэриин һуралсалай асуудалнуудые һайнаар шиидхэдэг болоо. Педсоведүүд дээрэ, һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөнүүд дээрэ эдэ асуудалнууд саг үргэлжэ зүбшэгдэжэ байдаг. Һургуулинуудта үйлэдбэриин һуралсалай, хүмүүжүүлгын, мэргэжэл шэлэлгын ажал элдэб аргаар ябуулагдана. Энэ хэрэг ажал дээрэ, кружогуудта, уулзалгануудта, экскурсинуудта, аяншалгада бэелүүлэгдэнэ.

Һуралсалай программна материалнуудые шудалха үедэ мэргэжэл шэлүүлхэ хэрэг саг үргэлжэ ябуулагдана. Энэ ажал эхин классуудһаа захалаад, аха классуудта хүрэтэр хэгдэнэ. Мүнөө үедэ хүдөө ажахыда кадрнуудые, тусхайлбал, механизаторнуудые бэлдхэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. «Тракторнууд, хүдөө ажахын машинанууд, агротехникын үндэһэн заабаринууд», «Мал ажахын үндэһэн заабаринууд», «Малай фермэнүүдые оньһожоруулга» гэһэн программаар 9—10 классуудай һурагшад тракторнуудые, хүдөө ажахын машинануудые шудалжа байнхай. Нимэ программаар Михайловкын дунда һургуули хүдэлнэ.

Механизаторнуудай ерээдүйн кадрнуудые һургаха, бэлдэхэ зорилгонууд Михайловкын дунда һургуулида амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байнхай. Һургуулиин дирекциин, багшанарай коллективэй ажал һайн үрэ дүн үгэжэ байнхай. Һургуули дүүргэгшэдэй олонхидынь түрэл тосхондоо үлөөд, совхозно үйлэдбэриин элдэб участогуудта муу бэшээр хүдэлжэ байна.

Михайловкын совхоз Михайловкын дунда һургуули хоёрой хоорондо ёһотой һайн харилсаа холбоон тогтоогдонхой. Һургуулиин дирекци ба совхозой хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэриин һуралсалай, мэргэжэл шэлүүлхэ асуудалнуудые хамта шиидхэдэг, манай хамтымнай зорилго гэжэ тоолодог. Аха классай һурагшадые трактор жолоодожо һургалгада совхозой хүтэлбэрилэгшэд ехэ анхарал хандуулдаг, туһа хүргэдэг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэдэ һурагшадта хүдөө ажахын техникэ үгэдэг, мэргэжэлтэдэй туһаламжа үзүүлдэг, машиноведениин кабинедые элдэб хэрэгсэлнүүдээр хангадаг болонхой. Һургуулиин ба совхозой дирекцинүүд тусхай шэглэлтэй ажал ябуулна, зүб зам шэлэжэ абанхай гэжэ тэмдэглэмээр. Үйлэдбэриин һуралсалые, мэргэжэл олгохо ажалые тусхай шэглэлтэйгээр урдаа табиһан зорилготойгоор ябуулхада муу бэшэ дүн үгэнэ.

Михайловкын һургуулиинхид һурагшадай шадалай зэргээр ажаллуулха асуудалда ехэ анхарал хандуулна. 1959 онһоо хойшо эндэ һурагшадай үйлэдбэриин бригада эмхидхэгдэнэ. Бригадын гэшүүд түхэреэн жэл соо ажаллахадаа, совхоздо нилээд ехэ туһа хүргэнэ. Тэдэнэр нооһо хайшалалгада, үбһэ бэлдэлгэдэ, куузику ургуулан хуряалгада тон эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Мүн бусад элдэб ажал хэнэ. Хонидой хурьгалжа байха үедэ һурагшад хурьга абаха болон тэдэниие түлжүүлхэ ажалда ехэ туһална.

Үйлэдбэриин һуралсалай хэшээлнүүд һурагшадай мэргэжэл шэлэлгэдэ, ажалда дуратай болохо хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. Үйлэдбэриин һуралсалай, хүмүүжүүлгын, залуушуулда мэргэжэл олгохо ажалай шанар дээшэлүүлгэ гээшэ гансал арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй зорилго бэшэ, бүхы олониитын хэрэг ха юм даа.

Б. БАТОЕВ,
манай корр.

Рая Жапова энэ жэлдэ арбадахи класс дүүргэхэнь. Тэрэ мүнөө механизаторай мэргэжэлтэй болонхой. Трактор жолоодолгын хэшээлдэ Рая тон оролдосотойгоор ябадаг һэн гэжэ багшань хэлэжэ байгаа һэн. Дунда һургуулиа дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Рая Жапова түрэл совхоздоо үлэжэ, трактористаар хүдэлхэ хүсэлтэй.

Арбадахи классай һурагша Миша Викулин үйлэдбэриин хэшээлнүүдтэ тон эдэбхитэйгээр хабаададаг. Багша Василий Павлович Злыгостев (наада таладань) жолоодолгын хэшээлэй үедэ хүүргэнүүд дээгүүр хайшан гэжэ ябаха тухай зүбшэл Миша Викулинда үгэжэ байна.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фотонууд.

АЖАЛАЙ ЗУН ЭХИЛБЭ

ФОТО РЕПОРТАЖ

Улаан-Үдын Советүүдэй талмай дээрэ июниин 3-най үдэр ахамад классай hурагшадhаа бүридэhэн ажалай отрядуудай баярта жагсаал болоо. Ниислэл хотымнай түбэй талмай дээгүүр үхибүүд жэгдээр, тоб байса алхалалдаба.

Ахамад классуудай hурагшадай ажалай областной отряд залуу юм: оройдоол хоёрдохи жэлээ эмхидхэгдэбэ бшуу. Гэбэшье нёдондо зунай дүршэлhөө тобшолол хэбэл, үбсүүндээ комсомолой тэмдэгтэй хүбүүд, басагадта олон юумэ найдажа, тэдэндэ этигэжэ боломоор. 840 хүниие бүридүүлhэн ажалай 28 отряд 190 мянган түхэригэй барилгын хүдэлмэри хэжэ, колхозуудта, совхозуудта горитойхон туhаламжа үзүүлээ. Тиихэдэ үхибүүд 2589 гектар талмай дээрэ куузику, 538 гектарта хартаабха, 259 гектарта овощ ургуулаа, 190 мянган шубуу үсхэбэрилөө, 517 мянган хониной нооhо хайшалаа. Гадна hурагшадай гараар 670 мянган центнер үбhэн бэлэдхэгдээ.

1975 оной зун ахамад классай 2,5 мянган hурагшад ажалай отрядта оробо. Имагтал Улаан-Үдын hургуулинуудhаа 30 отряд бүридөө.

Үхибүүд промышленна предприятинуудта хүдэлхэ, hургуулинуудые, hуралсалай мастерскойнуудые бариха, спортивна барилга хэхэ, модо тариха. Мүн баhа хүдөө ажахын хүдэлмэри хэхэ.

Нёдондоной социалис мүрысөөнэй дүнгөөр ажалай отрядуудай дунда нэгэдэхи hуури эзэлhэн Онохойн дунда hургуулиин «Сасуутан» гэжэ отряд эрхим түхэлтэй байба. Тэрэ отрядай гэшүүд нёдондо Онохой тосхондо барилгын ехэ хүдэлмэри хээ.

37-дохи hургуулиин 9-дэхи классайхид Ивалгын совхоздо овощ ургуулха юм.

Бэшүүрэй аймагай Потанино тосхоной дунда hургуулиин ахамад классай hурагшад нарhанай дабирхай, борбоосгой суглуулха. Баргажанай-Адагай дунда hургуулиин ажалай отряд тосхондоо кинотеатр, хүүгэдэй библиотекын залгалаа бариха түсэбтэй.

1975 оной табадахи, ажалай четверть Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдан, «Табан жэлые габшагайгаар түгэсхэе» гэhэн уряа доро үнгэрхөөр хараалагдаа.

Т. БОРИСОВА.

Зурагууд дээрэ: баярай жагсаалhаа хэгдэhэн фотозурагууд.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

МАНАЙ ПОЧТАЛЬОН

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой шэмэг болоhон шэнэ гэрнүүдэй дундуур хурдан алхасатай, хурса шарайтай энэ эхэнэрэй мантан сумаа урдаа үргэлэнхэй ябахые олохон лэ хүн хараhан байха. Тэрээнтэй танил янзаар мэндэшэлэлдээд, саашаа үнгэрhэн хойнонь:

— Манай почтальон, — гэжэ магтан хэлэдэг зантай юм.

Танилсагты — энэ шударгы, урин эхэнэрнай Октябрьска районой хэлхеэ холбооной 13-дахи отделениин эрхим хүдэлмэрилэгшэ Ольга Федоровна Новикова гээшэ.

Тэрэнэй даадаг участок харюусалгатай, хүндэтэйшье. Олон дабхар шэнэ гэрнүүд. Хара эртэhээ Ольга Федоровна тэдэнэй дундуур яаран алхалдаг. Юуб гэхэдэ, газетэ, бэшэг, журналнуудые шадаал hаа эртэлэн абаашажа, захигшадтань үгэхэ гээшэ почтальон бүхэнэй нангин уялга мүн. Дүрбэн жэлэй саада тээ шэнээр нээгдэhэн эндэхи хэлхеэ холбооной отделенидэ ажаллахаяа ороходоо, Ольга Федоровна хүдэлмэриингөө энэ онсо талые гансата ойлгоодхёо hэн. Тэрэ гэhэнhээ хойшо почтальон эхэнэр захиhан газетэ, журналнуудые, бэшэгүүдые нэгэшье дахин гээгдүүлжэ үзөөгүй. Нэгэшье дахин алдуу эндүү хэжэ, буруу газарта абаашажа үгэжэрхиhэн ушар байхагүй. Тиимэл хадань Ольга Федоровнае суттаа хүдэлдэг нүхэдынь хүндэлдэг, тиимэл хадань тэрээндэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдоо.

...Үглөө эртүүр бодоод, нарhан модоор шэмэглэгдэhэн, үдэрhөө үдэртэ түхэл шарайгаа хубилгажал байдаг 20-дохи кварталай гэрнүүдэй дунгуур ябаа hаа, Ольга Федоровнатай заатагүй уулзахат.

Н. ХАЗАГАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Ехэ ажал хэрэгүүдэй эстафетэ» — түрүү бэшэг. Түгэсхэхы жэлэй габшагай мүрысөөн тухай хөөрэhэн материалнууд. «Депутадта кандидадууд hунгагшадтаяа уулзана» — суглуулбари. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Хоёрдохи — гурбадахи хуудаhанда «hунгалтаhаа hунгалта хүрэтэр» гэhэн тусхай хуудаhанууд толилогдоо.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Аажам hайхан зунай саг» — Т. Волынцевагай корреспонденци. Хилын саанаhаа. «Байра үгэнгүйгөөр...» — С. Андрусенкын статья. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.05 — «Ород хэлэн». 11.50 — «Манай Пушкин». 12.50 — hүүлэй hонин. 13.00 — А. С. Пушкин. «Поп ба тэрэнэй хүдэлмэришэн Балда тухай үльгэр». 13.15 — «Үхибүүдтэ зорюулагдаhан фильм». «Түмэр үүдэнэй нюуса». Уран hайханай фильм. 14.25 — «Хүн ба хуули». 14.50 — Концерт (үнгэтэ). 15.10 — 15.20 — Забhарлалга. 15.20 — «Ивасик-телесик» — мультфильм (үнгэтэ). 15.30 — «Эрдэмтын үгэ». 15.45 — «Останкинай концертнэ студи урина». Эстрадна концерт (үнгэтэ). 17.05 — И. Ольшанский. «Такая короткая долгая жизнь» 8-дахи бүлэг «Дурасхаал».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Комсомолой ажабайдал». 18.50 — hүүлэй hонин.

«Орбита». 19.00 — СССР-эй арадай артист С. Рихтер наадаха. 19.35 — «Хүн ба хуули». 20.05 — И. Ольшанский. «Такая короткая долгая жизнь». 8-дахи бүлэг «Дурасхаал». 21.30 — «Останкинай концертнэ студи урина». Эстрадна концерт (үнгэтэ). 22.50 — 23.00 — Забhарлалга. 23.00 — «Бригадир» — телеочерк. 23.30 — «Шопениана» — нэгэ актай балет. 24.00 — «Время». 00.30 — И. Ольшанский «Такая короткая долгая жизнь». 8-дахи бүлэг «Дурасхаал». 01.55 — Останкинай концертнэ студи. Эстрадна концерт (үнгэтэ). 03.15 — Боксоор Европын чемпионат. Польшоhоо дамжуулга (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — Мультфильмнүүдэй программа. 19.30 — «Мир в красках». Үхибүүдтэ зорюулагдана.

ХИЛЫН СААНАhАА
телефон · телеграф · радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Хани ёhоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэhэн ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр О. Фишертэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай Москвада уулзажа хөөрэлдэhэн тухай ГДР-эй ба бусад олон оронуудай хэблэл бэшэнэ.

О. Фишерэй хүндэлэлдэ эмхидхэгдэhэн сайлалгын үедэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын хэлэhэн үгые Парижай «Юманите» газетэ тунхаглахадаа, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо ябадалда тойбо татаха, Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээе бэелүүлхэгүй, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудта зүрюу харша номнол хэхэ, бусад харата ябуулгануудые үүдхэхэ гэhэн hэдэлгэнүүдтэ шанга харюу үгтэхэ байха гэhэн үгэнүүдыень онсолон тэмдэглээ.

Союзна республиканудай Верховно Соведүүдэй, нютагай Соведүүдэй hунгалтада бэлдэхэ кампаниин ябаса тухай, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудай hунгагшадтаяа уулзажа байhан тухай социалис оронуудай газетэнүүд үргэнөөр бэшэнэ.

НАТО-гой соведэй hаяхан Брюссельдэ болоhон сесси тухай Чехословакиин «Лидова демократие» газетэ бэшэхэдээ, Хойто-Атлантиин сэрэгэй бүлэглэл «хүйтэн дайнай» үеhөө эхитэй хорото муухай hанаашалгануудаа үргэлжэлүүлhээр гэжэ тэмдэглэнэ.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тараахагүй тухай договорой ямараар бэелүүлэгдэжэ байhые хаража үзэhэн уласхоорондын конференци Женевэдэ болоод тараба гэжэ Польшын «Жиче Варшавы» газетэ мэдээсэнэ. Энэ договор ракетно-ядерна дайнай аюулые зайсуулха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ газетэ бэшэнэ.

«Юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин саашадаа хабаадалсаhанай хэрэг бии гү гэhэн асуудалаар Англиин хүн зоной дунда арсалдаанай гаража байhан тухай Лондоной «Таймс» газетэ толилно.

(ТАСС).

ЛИССАБОН

ХАНИНАРТАА АЙЛШАЛНА

ТАСС

В. В. Николаева-Терешковагай манай орондо ерэлгэ ехэ удха шанартай байна гэжэ Португалиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Алваро Куньял совет айлшанай хүндэлэлдэ эндэ үнгэргэгдэhэн митинг дээрэ мэдүүлбэ.

Мүнөө Португалиин арад зон амгалан тайбан, эрхэ сүлөөтэй ажаhууна, тиин революциhа саашадань үргэлжэлүүлхээр эрид шиидэнхэй гэжэ совет арадта дамжуулан хэлэхыень Алваро Куньял В. В. Николаева-Терешковае гуйhан байна. Демократическа, социалис Португалиие байгуулхын түлөө Португалиин арад зон тэмсэнэ.

В. В. Николаева-Терешкова үгэ хэлэхэдээ, демократиин ба хүгжэлтэ дэбжэлтын замда ороhон Португалиин хүн зонтой үнэн зүрхэнhөө hанал нэгэтэй байhанаа совет арад мэдүүлнэ гэжэ тэмдэглээ. Сүлөөтэ, демократическа Португалиие байгуулха замаар дабшажа ябаhан Португалиин арадай хүсэл эрмэлзэлые Советскэ Союз hайшаан дэмжэнэ.

В. В. Николаева-Терешкова республикын президент Кошта Гомештой, премьер-министр Васку Гонсалвиштай уулзаhан байна.

ПРАГА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ХАНИ ХАРИЛСААНАЙ ПОЛИТИКА

ТАСС

Энэ эмхиин байгуулагдаhаар 20 жэлэй ойдо зорюулагдаhан, Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй олониитын түлөөлэгшэдэй уулзалга Чехословакиин ниислэл хотодо болобо.

КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Словакиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. Ленарт сугларгашадай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, дэлхэйн хоёрдохи дайнай hүүлээр Европодо шэнэ дайнай дүлэнэй соробхилоогүй байhанайнь түлөө хүн зон нэн түрүүн Советскэ Союзда, Варшавска договорто нэгэдэhэн бусад социалис оронуудта ехэ уялгатай гэжэ тэмдэглээ.

Эгээн ехэ дүршэлтэй парти — КПСС-эй сэсэн мэргэн шиидхэбэринүүдтэ түшэглэлгэ социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай, бүхы дэлхэйн арадуудай агууехэ зол болоно.

Арадуудта, парламентнуудта, правительствануудта хандаhан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын хандалгые бүрин дэмжэжэ байhанаа И. Ленарт Чехословакиин олониитын үмэнэhөө мэдүүлбэ. СССР-эй эб найрамдалта энэ шэнэ үүсхэлээр табигдаhан зорилгонууд Чехословакиин арадай үндэhэн эрилтэнүүдтэ харюусана гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

НЬЮ-ИОРК

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

ТАСС

Урда Африкын расистнуудай зүгhөө Намибиие булимтаран эзэмдэхыень болюулха, Намибиин арадта хуулита эрхыень олгохо эрилтэтэйгээр дэлхэйн олониитын хандажа байhые ООН-ой Аюулгүйн Соведэй эндэ болоhон заседани элирхэйлэн харуулба.

Дагомейн, Югославиин, Румыниин түлөөлэгшэд hаяхан болоhон заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, эрхэ сүлөөгөө олоходонь Намибиин арадта туhалхын тула Аюулгүйн Совет тодорхой, нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абаха ёhотой гэжэ тэмдэглээ. ЮАР-та зэбсэг хэрэгсэлнүүдые худалдалга хорихо, Преториин захиргаантай сэрэгэй талаар али бүхы харилсаагаа болюулха шухала гэжэ эдэнэр хэлэбэ.

США-гай делегат Дж. Скали үгэ хэлэхэдээ, ЮАР-ай дурадхалнуудые хараада абахыень, шиидхэхы хэмжээнүүдые яаралтайгаар бэелүүлхэгүйень Аюулгүйн Соведэй гэшүүдые уряалhан байна. Энэнь заседанида хабаадагшадай дурые гутаагаа.

ХЕЛЬСИНКИ

ПРЕЗИДЕНТЫН ШИИДХЭБЭРИ

ТАСС

Парламентые тараажа, парламентын hунгалтые болзорhоонь урид байгша оной сентябриин 21—22-то үнгэргэхэ гэhэн шиидхэбэри абаhан тухайдаа Финляндиин Республикын президент У. К. Кекконен июниин 4-дэ мэдээсээ. Конституциин үндэhөөр, эрхэ түлөөлэлгэнүүдэйнь 1976 оной январь hарада дүүрэхэ ёhотой толгойлжо байhан правительствэ тушаалhаань буулгаха гэhэн шиидхэбэри абахыень премьер-министр К. Сорса президентые гуйба.

Президент тушаалhаа буугаа, гэбэшье хүдэлмэришэ кабинедэй уялгануудые саг зуура гүйсэдхэхыень правительствые гуйhан байна.

«СПОРТЛОТО», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» июниин 4-дэ Москвада үнгэргэгдэhэн тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 3 (акробатика), 9 (барилдаан), 10 (буер), 13 (уhанай санын спорт), 15 (уhан дээрэ бүмбэгөөр наадалга), 38 (hур харбалга);

«Спортлото-2»: 2 (автоспорт), 5 (бадминтон), 6 (баскетбол), 8 (бокс), 15 (уhан дээрэ бүмбэгөөр наадалга), 24 (сана).

(ТАСС).

Сергей Цырендоржиев

Шобоодой

Рассказ

Шобоодойн үнэн, хуулита нэрэнь хэн бэ гэжэ hурабал, талын хүнhөө байха түрэhэн эсэгэньшье гансата хэлэжэ шадахагүй hэн. Хорёод оной тэн багай үлэнхэ хооhон, хэсүү үе бэлэй. Доржижабай Балдантан табан нарайгаа тогтоожо шадангүй, үхибүүндэ хатуурhан айл гэжэ нютаг зондоо доохонуур хэлсүүлдэг болонхой hэн. Зургаадахинь ехэл хүндэ ямбатайгаар hая нээгдэhэн аймагай больницада түрэhэн гэхэ. Юундэ «хүндэ ямбатайгаар» гэнэбибди гэхэдэ, тэрэ үедэ тон үсөөн ушарта эхэнэрнүүд больницада нарайлдаг байгаа бшуу. Хүбүүтэй болоhоноо дууламсаараа, Доржижабай Балдан тэhэ биса баярлан, Үдын монополиhоо түрэhэн үхибүүдэйнгээ тоогоор зургаан шэл архи абажа, үсөөхэн айлтай сэлеэн соогуураа сабдигшанайнгаа хазайhан тээшэ харайлган, дайралдаhан лэ хүндөө хатуу хараяа балгуулhаар, арсабалнь, баалаhаар, өөрөө нилээдгүй халанхай юумэ hомоной зүблэл хүрэжэ ерэhэн бэлэй. Үүдэ татан сасуу:

— Хүбүүтэй болооб битнай! — гэжэ омог дорюунаар сээжэеэ ёборон hүхирбэ. Юумэ бэшэжэ hууhан тохигор жаахан зайhан анханhаа сошомхой hэн тула мүнөөшье hандай дээрэhээ хабтайшан, лагбантай бэхэеэ шэдэжэрхин алдаба.

— Аргаарыш, энээнээ! — гэжэ тэрэ ууртайгаар хэлэнгэрээ, үhэгүй мүнсэн монсогорхон толгойгоороо хүлзэhэн шэнги боложо, шүрбэhэ томожо шэхэндээ торгооhон нюдэнэйнгөө шэл дээгүүр шэртэн, Доржижабайнгаа Балданай энеэhэн бархирhан хоёрой хоорондо нюдэеэ аршажа, найгалзажа байхыень харахадаа, уур сухалааашье мартажа:

— Юун гэнэш? — гэбэ.

— Хүбүүтэй болооб гэнэ бэшэ гүб?!

— Аа... — гээд, зайhан «баhал гээгдэхүүлжэ зобохо үйлэшни тудаба аалам» гэhэн бодолдо эжэлүүдгүй абтан, нэгэ хэды абяагүй hууhанаа гэнтэ hэргэhэн мэтэ боложо, hард байса бодоод:

— Амаршалнаб, амаршалнаб шамаяа, Балдан — гэбэ.

— Зай, нэгэ хүндага хүнтэрүүлжэрхие! — гэбэ Балдан.

Юумэнhээ арсажа шададаггүй алсагар жаахан бэетэй зайhан нюдэеэ түргэ түргэн шабхадуулаад, альгануудаа арhан үмдэнэйнгөө ялагар хара болошоhон түриидэ дэмы аршасагаагаад:

— Яахаб теэд, болонол бэзэ, — гэжэ Балдан өөдэ юундэб даа hөөл хайратайгаар хараба.

Уданшьегүй хоюулан нилээд халашабад. Хүбүүндэ хэн гэжэ нэрэ үгэхэ тухайгаа hайсахан тоособод. Үдэшын боро харааанаар хоёр тала үгэ үтэеэ ойлголсожо, «СССР гүрэндэ «Ворошилов» гэжэ нэрэтэй үшөө нэгэ эрхэтэн н э м э э д. Үлгы соогоо шапхажа хэбтэнэ» гэhэн саарhа хуулитаар хадабад. Тиигээд Доржижабай Балданиинь «Хэрээстэйхэн хээрээ» хоолой байнал гэжэ татаhаар, эндэhээ арба hайса гаран модондо оршодог Суурхайтынгаа бууса тээшэ соёргошоо бэлэй.

Тэрэ гэhээр бишыхан хүбүүн нэгэтэшье «Ворошилов» гэжэ нэрлүүлээгүй! Эсэгэньшье, зайhаньшье энэ буряад зоной дунда тарааагүй, тарахашьегүй хоморой нэрые мартажархёо. Тэрэ нэрэ имагтал хуулита дэбтэр соо хуушан монголоор матарлуулан үлэшөө. Теэд наhаяа хүсэхэдэнь заатагүй гаражал ерэхэ юм бээзэ даа. Нарай нялхаhаа үлбэр тулюурхан бэетэй hэн тула эжы, абаяа нилээхэн лэ зобоожо, үргэhэ нойрыень hамшуулhаар өөдөө болобо. Тэрэ шоро шобогорхон толгойтой бэлэй. Тиимэhээ эхэнь «Шобоодойхомни» гэжэ эрхэлүүлхэ. Тиигэжэл «Шобоодой» гэжэ нэрэшэшоо.

Бээр ташарайгүйхэншье hаа, уран гартай, hүбэлгэн ухаатай хүбүүн hэн. Илангаяа гоёхон, түхэреэн харахан нюдэтэй hэн...

...Он жэлнүүд ошожол байба. Хабарай hайхан намжаа үдэр, апрелиин 22-ой үдэр Шобоодойн хүзүүндэ улаан галстут нэлэнхы уужам талын дунда улаан дүлөөр соробхин hууhан улаалзай мэтээр ялбаба. Пионер! Барабанай наяраан, горнын дуудаан доро үе нүхэдтэеэ жэгдэ алхалан, улаан тугай урда ошожо тогтоод, вожатын «Ленин багшын хэрэгэй түлөө бэлэн бай!» гэжэ хэлэхэдэнь, Шобоодой бултанhаа хонгёо хоолойгоор «Хэзээдэшье бэлэнби!» гэжэ тангариглаа.

...Дүрбэн классаа дүүргэhэн Шобоодой артелиин центрhээ Сурхайтаяа ерэбэ... Шэб балай hүни. Гэнтэ нохойнууд яаха аргагүйгөөр хусалдашабад. Уданшьегүй бадарган хоолойтой хүнүүдэй бадашалдаха, бузагай муухайгаар хараал шэрээл табиха дуулдаба. Буугай няд лэ гэхэтэй зэргэ Хорёошо нохойн угаа хайратайгаар гангинаха соностоод, аалин намдуу болошобо.

— Ай, бурхан, ай бурхан... — ухаа мэдээгээ алдажархиhан Шобоодойн эхэ Намжилмаа хүбүүгээ бүхы шадалаараа тэбэрин, hалганашаба, — Балдан, Балдаан, — гэжэ шэбэнэн дуудана. — Яаха зомбибди?

— Бү мэдэе, — гэжэ гэрэй эзэнэй шэбэнээд, хубсаhаяа бэдэрэн hаршаганахатайнь адли үүдэншье наяршаба.

— Тайлагты мэнэ! Доржижабай Балдантан бэзэт? Хамтын ажалда бэеэ худалдаhан золиг! Мэнэ тайла, үгы hааш, үүдыеш дэлбэ сохёод орохомнай!

— Жодоотын зургаан бандидууд гэдэгнай эдэл хаш... Сагнай ерэбэл ха... ямар үйлэ заяантай... халаг... — гэhээр Балдан дэнгээшье носоожо үрдингүй ошожо, шэбхээ тайлаба.

— Ямар харанхы юм?! Носоогыш дэнгээ! — гэжэ бардаастай шанга хоолойтой хүн зандарба. — Зай, батрааг Балдан бараг хүн болоо гэжэ тайгын зантахи үнэр табина hэн. Хараял даа, минии малаар, минии зөөреэр буян оложо байна гүш?

hахал hамбайдаа дарагдашаhан мантагар томо бэетэй хүн ташуураараа хана шаб байса сохижорхёод, эсэгын ороной хабтагайнуудай хахинатар hуушаба. Тэрэнэй нюдэнэй айдаhатайгаар ялас гэхые, хара hахалайнь забhараар шүдэнэйнь шунахай муухайгаар ирзагад гэхые Шобоодой обёорбо. Дэнгэй hүлэмхи гэрэл доро үүдэн багта обоорhон хүнүүдэй тооe мэдэхын аргагүй.

— Юугээ амаа хаташабаш?! Ы? Хулааг, баядые хараахада хэлэ амаяа бүлюудэшэдэг, намайе хоолойгоорни бойлторголоод улад зондо харуулая гэжэ хэлэhэнээ hанана гүш? — гэжэ орон дээрэ hуугша хүн шүдэнэйнгөө забhараар шуухиран дуугарба...

— Намhаа таанадта юун хэрэгтэйб? — гэжэ эсэгэ аалиханааршье hаа, ехэтэ айhан, hүрдэhэн хэбэргүйгөөр, зүгөөр бага шэшэргэнэhэн хоолойгоор асууба.

— Амин голшни! Адууhа малшни! Нүгэлөө эдлэжэ, үрэ хүүгэдээ бултыень алдааш. Бурхангүй большевигүүдэй гэргэдэй умай соохи хорхойнууд улаан шуhандаа зууралдан хосорхонь болтогой!

— Хүбүү-аан, ши яажашье hаань эндэhээ гаража үзэ... Сабдигшамнай хашаа соогоо... Сээнтэр гүйлгэ... Түрүүлэгшэдэ дуулгаарай... Үдэ мүрэниие гаталхадаа моринойнгоо жолоо hула табяарай... — гэжэ эхэнь шэбэнэбэ. Эхэнь хүбүүнэйнгээл амин голой түлөө юугээшье үгэхөөр бэлэн хэбтээ hэн бээзэ.

Шобоодой hэмээхэн хубсалба. Дэрэ дороhоо улаан галстугаа абажа, хүзүүндээ бообо.

— Хайдаб, ши энэ Намжилмааень hахяад үлэхэш. Носоно, эдлэнэ гүш, янабши, өөреэл мэдээрэй. Хүбүүд, энэ яндан яяр, хүнэй үнэргүй батрааг Балданиие мэнэ хүлигты. Эндэнь хосороохогүйбди. hонигүй. Тайгын оёорто абаашажа, намаг соо хоолойдонь хүрэтэр шаажархёод, гарахагүйгөөр тулгалаад орхихобди. hоно боргооhоной хоол боложо үхүүжэг. Ши, Хайдаб, үүр сайлганаар энэ Намжилмааень нуурай урдахи шэнэhэндэ үлгэжэрхёод, манаа хүсөөрэй.

Носолдоон, уухилалдаан болошобо. Шүрбэhэлиг, шамбай солбон Балдан бэлээр үгтэхэ хэбэргүй. Адяар дээрэhээ аяга табагай хангирха дуулдаад, дэн унтаршаба. Эгээл энэ үедэ бишыхан Шобоодой хэндэшье обёорогдонгүй, газаашаа гүйжэ гараа hэн.

Уданшьегүй мориной табараан соностобо. Шобоодойн нюур, халимдар самсатай бэе руунь hүниин хүйтэн агаар хайрагүйгөөр сохино. Теэд хүбүүн даараhанаашье мэдэрнэгүй, уhатаhан нюдэниинь юушье обёорногүй. Гэнтэл шэхэнэйнь хажуугаар зүгын hиинаhаншуу абяан зура сохёод, буугай дуун наяршаба. Тэрэл зуура хүнүүдэй hүхирэлдэхэ дуулдаба. Хүбүүн моринойнгоо дэлhэндэ бажуулдан, гүйлгэжэл мэдэнэ. Сабдигшан ээдэйнгээ ямар байдалда ороhые мэдэhэн мэтэ гүйдэлөө hуладуулнагүй. «Түргэн намайгаа абаашыш даа» гэжэ хүбүүн hугшарха хоорондоо гуйна.

Шобоодой хазаар морёор Үдэ мүрэниие гаталжа үзөөгүй. Айдаг hэн. Теэд мүнөө эжынгээ захяае ухаандаа оруулан, моринойнгоо жолоо hула табижархиба. Дэлhэнhээнь хургануудайнгаа үбдэтэр бажуулдаба. Сабдигшанай хэды алхатар сээл болошобо. Үдэ мүрэнэй хүйтэн урасхал хүбүүе хобхо татажархин алдаба. Тэрэ улаан бургааhандли нарихан хүлнүүдээрээ бии үгы шадалаараа хашаад лэ, табжаганаhан шүдэеэ барижа ядан hууна. Харанхыда сабдигшанай хуумайлгажархиhан шэхэн, уhан дээрэ тархиинь үндэгэшэхэ бүүдэлзэн харагдана. Нүгөө эрьедэ гарамсаараа, сабдигшан ехэ ехээр уухилан, турьян байтараа, бэеэ hэжэржэрхибэ. Шобоодой шууд лэ унашан алдаба. Тэрэ бээрэшэhэн гараа үргэжэ, дааража, ээзгүй болошоhон хургануудаараа жолоогоо үлэ мэдэг үгзаран, «hэ» гэхэдэнь, хоолойнь хаташанхай, абяан гарабагүй. Хүбүүн модондол болошоhон хүлнүүдээрээ нэшээд абаба. Эндэhээ хахад замынь үлэhэн байгаа. Сабдигшан түрүүшээр hүл-hал догшобо. Эсэнтээ хаш. Моринойнгоо дэншээдэ hэжэрүүлжэ, бага ами ороhон Шобоодой ногтынгоо жолоогоор гуя руунь шабхадажархиба. Морин hуга харайжархиба. Хүйтэн агаарта сохюулхадаа, хүбүүн амияа хаагдаад абаба.

...hэргэг түрүүлэгшэ газаань мориной турьяхые сонoсоод, унтариhаа бодожо, сонходоо ошобо. Доржижабай Балданай сабдигшан гү даа гэжэ тухайлаад, «нэгэл муу юумэн боложо магад, энэ морин эндэ дэмы харагдаагүй» гэжэ шэбшэhээр, дутуу ядуу хубсалаад лэ газаашаа гараба. Моринойнгоо хүзүүнэй хоёр талаар гарнуудаа hанжуулан, толгойгоо дэлhэн дээрэнь табяад унташанхай хүбүүхэн харагдаба. «Шобоодой?! Энэ харанхы hүниии зоргоор яажа ябаhан хүбүүн бэ? Юун болооб?!» — гэжэ бодоходоо түрүүлэгшын нюрга руу хүйтэ даашаба. Тэрэ «тпруу-тпруу» гэсэгээн, мориной жолоо барижа, Шобоодойн мүр гараараа дүнгэн сасуу мүльhэн хүйтэн самсаhаань хургануудынь сошошобо. «Ай хөөрхы, ай, барhан», гэсэгээн хүбүүе гар дээрээ абаба.

Гэртэ орожо, хубсаhыень дары тайлаад, хүдэhэн хүнжэлөөр оройбо. Хүбүүн hулаханаар нюдэеэ нээхэ зуураа «банди-дууд» гэжэ уралайнгаа забhараар, бүхы хүсэеэ зангидаhан янзатай, арай шамайхан шэбэнээд аниргүй болошобо...

...Тэрэл зуура хазаар моритой гуша гаран шинираг шамбай шударгышуул түрүүлэгшын гэрэй газаа сугларба. Булта hэр мэр гэлдэнхэйнүүд, шарайнуудынь шиндэнги, хатуу тулалдаанай болохые мэдэрэн, анир хатанхайнууд. Үсөөхэн зониинь буутай. Буугүйшүүлэй гарта асашье, юрын шидамшье харагдана.

Бандидууд Шобоодойн эжы, абые хороожо үрдеэгүй. Мүн «Бата зам» колхозой хоёр зуугаад мал абарагдаа hэн.

Хара золиг бандидууд хүреэлүүлhэнээ мэдэн сасуу, түрүүлэгшын тэнгэри өөдэ буудаад:

— Бэеэ тушаагты, хүреэлэгдээт! — гэжэ захирхатай адли гансатал гараа үргөө бэлэй. Тиигэжэ нилээд hүйдхэл татаhан Жодоотын зургаан бандидууд совет засагта бэеэ тушаагаа бэлэй. Зүгөөр жаахан пионер энэ дэлхэйдэ түрэhэн жаргалаа эдлэхэ хубигүй байшоо, хөөрхы. Түрүүлэгшэ түрүүтэй хэдэн зоной гэртэ орожо ерэхэдэнь, Шобоодой баруун гартаа улаан галстугаа бажуунхай, холо руу хараhан мэтэ энеэбхилhэн зандаа ами табижархинхай хэбтээ.

...Ори гансахан хүбүүгээ алдаhан Доржижабай Балдантанай үй гашуудал тухайшье хэлээд ялалайб даа.

Эдир пионерэй баатаршалга мүнхэлхэ зорилгоор табан хушуутай хүшөө бодхоогдобо. Теэд нэрыень hиилэхэ гэхэдээ хүнүүд «Шобоодойhоо» ондоо, үнэн нэрыень мэдэхэгүй байшаба. Эжы, абаньшье нюур нюураа харалсаад, уйлалдашабад. Тиинhээр байтараа Балдан:

— hомоной зүблэл соо хадуулаа бэлэйлби даа. Хөөрхымниншье даа, нэрэтэйл юм hэн... Мартажархёоб, — гэжэ hанаа алдан, нюураа аршаба.

— Бэдэрыш теэд ханза соогоо, — гэбэ эдэ хэдэн үдэр соо үhэеэ сайжа зүдэршэhэн Намжилмаа.

Дэмы... олдобогүй. «Тиихэдэ hогтуугаар гүйлгэжэ ябахадаа үбэр сооhоо унагаажархиhан байгаалби даа. Хахархай тэбшэ, золиг лэ амитан гээшэ бэзэб», — гэжэ Балдан сэдьхээд, юушье хэлэбэгүй. hомоной зайhанда ошохо гэжэ хэлсэбэд.

— Хари, хари, Балдантаяа хоюулан хуулита нэрэ үгэжэ, дэфтэр соо бэшээ бэлэйбди, мэнэ олдохо, — гэн, зайhан угтаба. Хуудаhануудые нэгэ хэhэг hаршаганyулhанай удаа тэрэ:

— Зай гэж... олдобол даа, — гэбэ. — Балданов Ворошилов Доржижапович... — гээд, өөрөө өөрынгөө хоолойhоо сошоhондли үндэгэд гээд, нюдэеэ бэлтылгээд hуушаба.

— Юун?! — түрүүлэгшэ гайхашаба.

— Ворошилов...

Яахабши теэд, иимэл нэрэ хуулитаар хадагдашаhан байгаа бшуу.

Үлзытын колхозой шанха хойнохи добуун дээрэ шобогор үндэр хүшөө наранай туяа доро холоhоо сайбалзан, оройдохи табан хушуунинь алтаар толорон, табан хушуун доронь пионерэй галстук талын дунда гунхалзан, даллан hуугаа улаалзай мэтэ улаабхин харагдадаг. Хажуудань ошоболтнай, иимэ үгэнүүд алтаар hиилээтэй байха:

Эрэлхэг зоригто пионер
ВОРОШИЛОВ.

Тээ дорохононь уншахат:

Доржижабай Балдантанай эрхэ жаахан Шобоодой.
(1923—1935 онууд).

УНШАГТЫ, hонирхохол байхат

ҮНЭТЭ ШУХАГ ЗҮЙЛ

ОРОНОЙ гэгээрэлэй министр байhан Александро Розес Владимир Ильич Ленинэй портредтэй Филиппинын «Липад Калабао» гэжэ журналай хоморой шухаг нэгэ хэhэгыень хадагалжа байдаг юм. Энэ журналай 1924 оной январь hарын номерой гадарта барлагдаhан тус портрет доро шаналан гашуудажа байhан хүдэлмэришэн зурагданхай. Портрет дорохи бэшэг Владимир Ильичэй наhа бараhан тухай Филиппинын уншагшадта мэдээсэнэ.

Журналай энэ үнэтэ шухаг номерые гамтай hайнаар хадагалжа шадаhандаа Алехандро Розес угаа ехээр омогорходог юм. Филиппинын тагальска хэлэн дээрэ хэблэгдэhэн журналда В. И. Ленинэй наhа бараhан тухай толилогдоhон мэдээсэл дэлхэйн пролетариадай вождиин нэрэ бүхы түбинүүдтэ үргэнөөр мэдээжэ болоhые элирхэйлэн гэршэлнэ бшуу.

Коммунизмда харша ноhол ба ябуулгануудай хэгдэжэ байhан түгшүүрилтэ жэлнүүдтэ, марксистско-ленинскэ литература, илангаяа В. И. Ленинэй портрет хадагалhанайнь түлөө хүн бүхэнэй хэрзэгы шэрүүнээр хэhээгдэжэ байhан сагта, Розес журналай энэ үнэтэ шухаг номерые хадагалжа шадаhан юм.

АНГУУШАНАЙ ЧАС

ЭНЭ ЧАС СССР-эй ВДНХ-гай Агнуури ба ан үсхэбэрилгэ гэжэ павильондо табигдаха ёhооролл табигданхай. Олзотой омогтой ангуушанай модоор хэгдэhэн бүи, барихан юумэнииь сагаан hаан циферблатыень тойруулан табигданхай. Зүүн таладань — шандаганай, баруун таладань — хүрын дүрсэ зурагданхай. Мантан томо орьёлой толгой энэ шэмэглэлые түгэсхэнэ. Эдэ бүгэдэ бодото хэмжээгээрнь модоор hиилэгдэhэн хэй. Часые түлхюурээр мушхахадань, хэдэн сүүдхын турша соо хүдэлдэг. 150 гаран жэлэй урда тээ бүтээгдэhэн энэ час hайнаар ябажа, сагаа зүбөөр харуулна. Хахад часай үнгэрхэдэ, циферблат дээрэ ангуушанай отогой сонхо нээгдэжэ, хүхы бултайгаад, хэды час болоhыень элирхэйлэн тэмдэглэжэ, тэды дахин донгододог юм.

Кологривска хизаар нютагаа шэнжэлэлгын музейн залнуудай нэгэн соо үлгөөтэй байдаг гоё hайхаанаар шэмэглэгдэhэн энэ часые хэн бүтээhэн байгаа гээшэб? Энэ асуудалда харюу үгэхэ гээшэ хэшэр бэрхэшээлтэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, урлажа бүтээhэн зүйлнүүдтээ гараа табихыень помещигууд таряашадые хоридог байhан юм. Революциин урда тээ энэ час помещигэй түб буусын айлшадай буудаг газарые гоёон шэмэглэдэг байhаниинь мэдээжэ. Уран гарта таряашан энэ түб буусада ажаhууhан юм гэжэ хэлсэдэг. Үнгэрhэн зуун жэлэй эхин үеэр Петербургын Наукануудай академиhаа гаргагдаад, hүүлшынгээ үдэрнүүдтэ эхэ нютагтаа — Нижний Новгородто ажаhууhан суута механик Кулибинда hураhыень тэрэ үхибүүн ябахадаа үгтэhэн байгаа гэхэ.

ХҮХЭ ҮНГЫН НЮУСА

СЭНХИР ба хүхэ үнгэнүүдhээ шубууд айдаг, далтирдаг юм. Швециин эрдэмтэд Х. Плейшер, А. Гольми гэгшэд ажаглалгануудаар, туршалгануудаар иимэ тобшолол хэбэд. Тиин жэгүүртэ шубуудта hургылэмжын дохёо үгэхэ арга бии болоо. Химикадуудай сүршэгдэн будагдаhан урамалнуудhаа шубууд холуур ябадаг юм.

Батаганаан, хибэн хорхой ба бусад шумуулнууд хүхэ үнгэдэ дурагүй гээд элирүүлэгдэнхэй. Эгээлэй юрын кумэнүүд — амебонуудшье шэнэ үнгэhөө далтирдаг байна. Теплицын шэлые хүхэ шэрээр будажархихада, ургамалнуудые хатажа hалашадаг. Гэхэ тайл...

Москвадахи Отрадное, Медведково гэдэг микрорайонуудые таhалдаг Чермянка багахан гол дээрэ хүхэ үнгэтэй байра соо шоархайнууд зохидоор түбхинэн байдаг юм. Ондоо байрын үгы хада энэ ниие шэлээ гэжэ хэлэхын аргагүй. Эндэхи Сабуровой микрорайоной айл бүхэнэй гэртэ шэнэ, хуушан шоархайнууд олон.

(ТАСС).

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 3. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-03, зам. редактора — 2-68-..., зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-2..., промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1975 оной июнин 6. 4-дэхи хуудаhан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-04499. Заказ № 0644